

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

На правах рукопису

ЧЕРЕДНІКОВА ЄЛИЗАВЕТА ДМИТРІВНА
ТУРИСТИЧНІ МІСЦЕВОСТІ НІМЕЧЧИНИ

Спеціальність **242 Туризм**

Освітня програма «**Туризм**»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня **магістра**

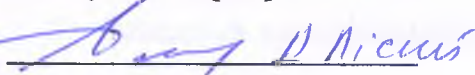
Науковий керівник:
Сазонець Ольга Миколаївна,
доктор економічних наук, професор

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол засідання кафедри

№ 5 від 06.02.2025р

Завідувач кафедри

Нормоконтроль

 Наталаія СЕРГІЄНКО

Дніпро, 2025

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу
Освітній ступінь магістр
Спеціальність 242 Туризм
Освітня програма «Туризм»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри туристичного та
готельно-ресторанного бізнесу

Тетяна ТЕСЛЕНКО

«03» 10 .2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

ЧЕРЕДНІКОВА ЄЛИЗАВЕТА ДМИТРІВНА

1. Тема роботи: «Туристичні місцевості Німеччини».
2. Науковий керівник роботи: доктор економічних наук, професор Сазонєць Ольга Миколаївна.
Затверджені наказом вищого навчального закладу від «03» 09 2024 року
№ 88-02
3. Термін подання роботи на кафедру: 05.02.2025 р.
4. Мета кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні і вивченні туристичних місцевостей такої країни як Німеччина.
5. Завдання кваліфікаційної роботи:
 - визначити географічне положення Німеччини;
 - проаналізувати історичний розвиток туризму в Німеччині;
 - зробити огляд найпопулярніших туристичних місцевостей Німеччини;
 - проглянути туристичні природні об'єкти;

- розглянути туристичну інфраструктуру;
- переглянути сучасні тенденції розвитку;
- провести аналіз можливостей екотуризму;
- встановити перспективи щодо туризму в Німеччині.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вступ	17.09.2024	виконано
2.	I Розділ	18.11.2024	виконано
3.	II Розділ	15.12.2024	виконано
4.	III Розділ	15.01.2025	виконано
5.	Висновки	17.01.2025	виконано
6.	Оформлення кваліфікаційної роботи	20.01.2025	виконано
7.	Підготовка демонстраційних матеріалів презентації	25.01.2025	виконано
8.	Підготовка тексту доповіді	30.01.2025	виконано

Науковий керівник Ольга САЗОНЕЦЬ

Здобувач вищої освіти Єлизавета ЧЕРЕДНІКОВА

Дата видачі завдання 03.11.2024 р.

Звіт подібності

метадані

Заголовок

Диплом Череднікова

Автор

Науковий керівник / Експерт

Череднікова

Сазонець О.М.

підрозділ

Dnipropetrovsk University of Humanities

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навісний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

17769

Кількість слів

134400

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://www.chtei-knteu.cv.ua/ua/content/download/subsection/nayka/zb_tezu_02-04.05.2018.pdf	14 0.08 %
2	http://www.chtei-knteu.cv.ua/ua/content/download/subsection/nayka/zb_tezu_02-04.05.2018.pdf	13 0.07 %
3	http://www.chtei-knteu.cv.ua/ua/content/download/subsection/nayka/zb_tezu_02-04.05.2018.pdf	11 0.06 %
4	https://termin.in.ua/defitsyt/	10 0.06 %
5	http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/12362/2/parfinenko1.pdf	10 0.06 %
6	http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/12362/2/parfinenko1.pdf	10 0.06 %
7	http://www.chtei-knteu.cv.ua/ua/content/download/subsection/nayka/zb_tezu_02-04.05.2018.pdf	10 0.06 %

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ГЕОГРАФІЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В НІМЕЧЧИНІ.....	10
1.1. Загальна характеристика географічного положення Німеччини.....	10
1.2. Історичний розвиток туристичних маршрутів.....	19
1.3. Вплив природних умов на розвиток туризму.....	28
РОЗДІЛ 2. ОГЛЯД НАЙПОПУЛЯРНІШИХ ТУРИСТИЧНИХ МІСЦЕВОСТЕЙ НІМЕЧЧИНІ.....	37
2.1. Замки та фортеці Німеччини (Нойшванштайн, Бург Ельц).....	37
2.2. Міста з історико-культурною спадщиною (Берлін, Мюнхен, Гейдельберг).....	47
2.3. Природні туристичні об'єкти (Чорний Ліс, Рейнська долина, Баварські Альпи).....	59
РОЗДІЛ 3. ТУРИСТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В НІМЕЧЧИНІ.....	73
3.1. Тенденції транспортної та готельної інфраструктури.....	73
3.2. Перспективи екотуризму та інноваційні форми туризму.....	77
3.3. Перспективи боротьби з наслідками COVID-19 в туристичній галузі Німеччини.....	84
ВИСНОВКИ.....	91
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ.....	94

ВСТУП

Туризм є важливим фактором економічного розвитку багатьох країн, і Німеччина не є винятком. Ця країна привертає увагу туристів з усього світу завдяки багатому культурному спадку, історичним пам'яткам, різноманітним ландшафтам та високому рівню сервісу. Вона відома своєю архітектурою, музеями, фестивалями, середньовічними замками та сучасними мегаполісами, що робить Німеччину привабливим туристичним напрямом для різних категорій мандрівників. Однак в умовах постійно зростаючої конкуренції на світовому туристичному ринку особливо важливо досліджувати та аналізувати туристичні місцевості Німеччини для розробки ефективних стратегій розвитку туризму.

Актуальність дослідження туристичних місцевостей Німеччини зумовлена постійним зростанням інтересу до цієї країни з боку туристів. Німеччина є важливим гравцем на світовому туристичному ринку, а її багатогранність як туристичної дестинації потребує детального вивчення. Крім того, сучасні виклики, такі як зміна туристичних пріоритетів через пандемію COVID-19, зміни в екологічній свідомості та нові технології у сфері туризму, актуалізують необхідність дослідження туристичних місцевостей Німеччини з метою розробки нових підходів до просування та розвитку туристичних продуктів.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз туристичних місцевостей Німеччини, їх класифікація за видами туризму та вивчення їх ролі у розвитку туристичної індустрії країни.

Завдання дослідження:

1. Визначити загальну характеристику географічного положення Німеччини,
2. Аналізувати історичний розвиток туристичних маршрутів,
3. Вивчити вплив природних умов на розвиток туризму,
4. Проаналізувати замки та фортеці Німеччини,

5. Визначити міста з історико-культурною спадщиною,
6. Охарактеризувати природні туристичні об'єкти,
7. Проаналізувати тенденції транспортної та готельної інфраструктури,
8. Визначити перспективи екотуризму та інноваційні форми туризму,
9. Визначити перспективи боротьби с наслідками COVID-19 в туристичній галузі Німеччини.

Об'єктом дослідження є туристична індустрія Німеччини, зокрема туристичні місцевості країни, які мають історичне, культурне, природне чи рекреаційне значення.

Предметом дослідження є особливості та тенденції розвитку туристичних місцевостей Німеччини, їх вплив на формування туристичного потоку та економіку країни.

Методологічна база дослідження ґрунтується на системному підході до вивчення туристичних місцевостей, що дозволяє всебічно проаналізувати їх значення та роль у розвитку туризму в Німеччині.

Інформаційною базою дослідження є статистичні дані з офіційних джерел, зокрема звіти Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), Федерального статистичного відомства Німеччини (Statistisches Bundesamt), а також звіти туристичних агентств та асоціацій. Крім того, були використані наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, які присвячені проблемам розвитку туризму та аналізу туристичних місцевостей.

У роботі використовується комплексний підхід, що включає поєднання методів теоретичного аналізу та практичних досліджень.

Наукова новизна даного дослідження полягає в комплексному аналізі туристичних місцевостей Німеччини з урахуванням сучасних викликів та тенденцій у сфері туризму. У роботі вперше здійснено класифікацію туристичних місцевостей Німеччини на основі їх відповідності різним видам туризму: культурному, екологічному, рекреаційному, медичному та діловому. Також досліджено вплив новітніх цифрових технологій та змін у туристичних перевагах на розвиток туристичних напрямків.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані для вдосконалення маркетингових стратегій щодо просування Німеччини як туристичної дестинації. Рекомендації, надані у роботі, можуть сприяти розвитку туристичної інфраструктури та допомогти місцевим органам влади ефективніше управляти туристичними потоками. Окрім того, результати дослідження можуть бути корисними для туристичних операторів, які працюють на ринку Німеччини, а також для інвесторів, зацікавлених у розвитку туристичних об'єктів у країні.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3 розділів, 9 підрозділів, висновків, переліку посилань, який налічує 71 джерел. Обсяг основної частини кваліфікаційної роботи становить 100 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ГЕОГРАФІЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В НІМЕЧЧИНІ

1.1. Загальна характеристика географічного положення Німеччини

Федеративна Республіка Німеччина (ФРН), розташована в Центральній Європі, є важливим гравцем на європейській арені завдяки своєму географічному положенню, розвиненій економіці та багатій культурній спадщині. Німеччина межує з дев'ятьма країнами: Данією на півночі, Бельгією, Нідерландами, Люксембургом на заході, Швейцарією та Австрією на півдні, Францією, Чехією і Польщею на сході. Її вигідне географічне розташування в центрі Європи робить Німеччину важливим торговим і транспортним вузлом. З виходом до Північного та Балтійського морів, країна має доступ до ключових морських шляхів, що зміцнює її економічні зв'язки з іншими державами.

ФРН складається з 16 федеральних земель (рис. 1.1), кожна з яких має власний уряд, парламент і столицю [29]. До старих земель належать такі регіони, як Нижня Саксонія, Північний Рейн-Вестфалія, Рейнланд-Пфальц, Баварія та Баден-Вюртемберг. Німеччина має також три міста-держави: Берлін, Гамбург і Бремен, які функціонують як окремі федеральні одиниці. Великі міста, такі як Берлін (населення 3,4 млн), Гамбург (1,7 млн), Мюнхен (1,2 млн) і Кельн (964 тис.), є важливими центрами культурного та політичного життя країни. Берлін як столиця виконує ключову роль у прийнятті політичних рішень та міжнародних відносинах, а Мюнхен і Гамбург вирізняються розвиненими культурними традиціями [48, с. 29].

За чисельністю населення Німеччина є другою країною Європи із населенням 84,6 млн осіб (дані за липень 2024 р.). Розселення нерівномірне: висока густина населення на заході, де в промислових районах, таких як Рур, Рейнсько-Майнська область та агломерації навколо Штутгарта і Франкфурта, проживає понад 4 млн людей. У той час як у менш розвинених регіонах, таких

як Мекленбург, Верхня Померанія та Тюрінгський ліс, густина населення значно нижча.

Рисунок 1.1 – Карта федеральних земель Німеччини [29]

Німецьке населення в основному однорідне за національним складом, проте у країні проживає близько 8 млн іноземців, які становлять 9,7% населення. Велику частку становлять турки, а також вихідці з Югославії, Італії, Греції, Польщі та інших країн. Незважаючи на загальну толерантність, що панує серед корінного населення, економічна ситуація з безробіттям може викликати соціальну напругу між місцевим населенням та іноземними робітниками.

Німеччина має обмежені природні ресурси, однак може похвалитися великими запасами кам'яного та бурого вугілля (зокрема в Рейнсько-Рурському, Саарському і Аахенському басейнах), що довгий час були основою

енергетичної незалежності країни. Крім вугілля, Німеччина володіє запасами калійних солей, які мають промислове значення, а також корисними копалинами для будівельної індустрії [45, с. 50].

Завдяки значним водним ресурсам, країна також має доступ до численних річок, найбільшими з яких є Рейн, Дунай, Ельба та Майн. Річка Рейн, наприклад, важлива не лише для внутрішньої торгівлі, але і для з'єднання з Північним морем, що дозволяє Німеччині бути ключовим гравцем на ринку водного транспорту. Система каналів, яка сполучає внутрішні водні артерії, значно сприяє транспортуванню товарів по країні та за її межами. Окрім цього, агрокліматичні ресурси країни досить сприятливі для вирощування багатьох культур. Клімат Німеччини є помірним, з середньою річною температурою у січні від 0 до +3 °С на рівнинах і до +5 °С в горах. Середньорічна кількість опадів становить від 500 до 800 мм, що забезпечує достатнє зволоження.

Німеччина пройшла складний історичний шлях, який сформував її як одну з найпотужніших держав світу. Від феодальної роздробленості до об'єднання у 1871 році під керівництвом Отто фон Бісмарка, країна поступово заклала основи своєї індустріальної могутності. ХХ століття принесло Німеччині серйозні потрясіння: дві світові війни, поразки, розподіл на ФРН і ГДР, а згодом – возз'єднання у 1990 році.

Об'єднання Німеччини після десятиліть розділення стало важливим історичним етапом. Воно принесло нові можливості, але й поставило перед країною низку викликів, зокрема інтеграцію економік західних і східних земель та адаптацію населення до різних соціальних і економічних систем. Проте, завдяки єдності національної ідеї та цілеспрямованій політиці, країна змогла подолати ці труднощі та створити міцну основу для сучасного розвитку.

Сьогодні Німеччина є однією з найбільш економічно розвинених країн світу. Її промисловість славиться високою якістю та орієнтацією на експорт. Особливо значним є внесок машинобудування, що охоплює широкий спектр

продукції – від поліграфічного обладнання до транспортного устаткування. Ця галузь не лише забезпечує робочі місця для мільйонів людей, але й робить Німеччину важливим гравцем на світовій арені.

Секрет успіху Німеччини полягає у поєднанні історичного досвіду, інновацій та стратегічного підходу до розвитку. Відроджуючи зруйновану економіку після кожної кризи, країна демонструє, що навіть у найскладніших умовах можливо зберегти цілісність і досягати нових вершин. Німеччина є прикладом для багатьох країн світу, показуючи, як історія, національна ідея та наполеглива праця можуть сформувати потужну державу [59, с. 23].

Німеччина є визнаним лідером у світовому автомобілебудуванні, поряд із США та Японією. Країна випускає високоякісні легкові автомобілі, які користуються попитом у всьому світі. Виробничі потужності зосереджені в таких регіонах, як Баден-Вюртемберг (заводи Audi, Daimler-Benz), Нижня Саксонія (Volkswagen), Гессен (Opel) і Баварія (BMW). Німеччина також виготовляє спеціалізовані транспортні засоби, зокрема пожежні, поливні та прибиральні машини. Сучасне німецьке автомобілебудування є одним з найважливіших драйверів національної економіки, що сприяє зайнятості та високим доходам від експорту.

Завдяки стабільній економічній обстановці та розвинутій інфраструктурі, Німеччина зберігає лідерські позиції на світовому ринку. Високі стандарти виробництва та якість німецьких товарів, особливо у секторі машинобудування і автомобілебудування, забезпечують країні стабільні експортні надходження. Країна також активно підтримує розвиток наукових досліджень і інновацій, що забезпечує їй конкурентоспроможність на ринках високих технологій.

З кінця XIX століття Німеччина закріпила за собою репутацію одного з головних світових виробників електротехнічного устаткування. Центром цієї галузі став Берлін, де розмістилися потужні компанії, такі як Siemens, AEG, Telefunken і Osram. Однак після Другої світової війни та розділу країни основні виробництва перемістилися до Південної Німеччини – Мюнхена,

Штутгарта і Нюрнберга. Об'єднання країни дало імпульс розвитку галузі, але старіння обладнання в колишній НДР стало серйозною перешкодою для східнонімецьких підприємств. Незважаючи на це, електротехнічна промисловість продовжує розвиватися і залишається важливою складовою німецької економіки [43, с. 32].

Німецька хімічна промисловість розпочала своє становлення ще в кінці XIX століття. З того часу країна стала одним із провідних виробників фарбників, пластмас та інших продуктів нафтохімії. Основні виробництва зосереджені вздовж Рейну та його приток у містах Людвігсхафен, Франкфурт і Рурський район, де розміщені такі гіганти, як Bayer та BASF. Хімічна галузь Німеччини націлена на високу якість продукції, дотримуючись при цьому екологічних стандартів. Виробництво пластмас і фарб залишається однією з найбільш динамічно зростаючих підгалузей, що є основою для створення високоякісних товарів на експорт.

Енергетичний сектор Німеччини значною мірою залежить від імпорту нафти і природного газу. Нафта надходить із Північного моря, африканських країн (Нігерія, Лівія) та держав Перської затоки. Велика частина нафтопереробних підприємств розміщена у великих містах, таких як Гамбург, Кельн, Карлсруе і Шведт, що сприяє рівномірному забезпеченню країни енергоресурсами. Німеччина поступово впроваджує відновлювальні джерела енергії, надаючи особливу увагу розвитку зеленої енергетики та зниженню залежності від вуглеводнів.

Сільське господарство Німеччини зазнало значних змін після Другої світової війни, перейшовши до індустріальних методів виробництва. Хоча частка сільського господарства у ВВП і в зайнятості населення невелика, країна забезпечує приблизно 90% власних потреб у продовольстві. Основною галуззю є тваринництво, на яке припадає 67% виробництва всієї сільськогосподарської продукції. Врожайність зернових відрізняється залежно від регіону, при цьому західні землі мають більш продуктивні ґрунти порівняно зі східними [41, с. 105].

Розташування Німеччини в центрі Європи забезпечує країні вигідне географічне становище, що сприяє розвитку транспортної інфраструктури. Транспортна система Німеччини складається з густої мережі залізниць, автострад і водних шляхів, що дозволяє ефективно обслуговувати не тільки внутрішні потреби країни, але й підтримувати зв'язки з сусідніми державами. Важливим водним шляхом є річка Рейн, яка є судноплавною до Базеля, а також канали, що з'єднують Рейн з Дунаєм та іншими річками. Це сприяє ефективній транспортній логістиці, особливо в Рурському індустріальному районі.

Залізничний транспорт залишається основним способом перевезення пасажирів, особливо завдяки швидкісним потягам «Інтер-Сіті-Експрес», що забезпечують високу швидкість і комфорт між великими містами. У вантажних перевезеннях переважають автодороги, адже країну покриває густе поле автострад. Також в країні розвинена система аеропортів, найбільший з яких розташований у Франкфурті-на-Майні і є головним аеропортом континентальної Європи [36, с. 185].

Організація туристичного бізнесу є основоположною частиною системи управління туризмом і займає значне місце у структурі національної економіки. Вона інтегрується з іншими елементами народного господарства, впливаючи на їхню ефективність та підтримуючи економічне, соціальне й культурне зростання регіонів.

Туристичні організації, на мікрорівні, є унікальними організаційними структурами, які координують діяльність у туристичних регіонах, забезпечуючи узгодженість між учасниками індустрії. Вони виконують функції посередника, допомагаючи підприємствам просувати туристичні продукти, залучати нових клієнтів та організовувати якісне обслуговування. Для ефективного функціонування важливою є координація діяльності як окремих підприємств, так і всієї індустрії в регіоні через спеціалізовані структури управління. Цей підхід дозволяє створювати єдиний простір для спільних ініціатив, що підвищує якість туристичних послуг та знижує витрати на їхнє просування

[31, с. 253].

Німеччина є прикладом ефективної системи менеджменту туристичної галузі на національному рівні. Зокрема, організацією туризму у цій країні займається Національний комітет з туризму (Deutsche Zentrale für Tourismus eV, DZT), що виконує роль маркетингової організації від імені федерального уряду Німеччини. Основною метою DZT є просування туристичних можливостей країни як на внутрішньому ринку, так і за його межами. Заснована у 1948 році, ця некомерційна організація фінансується з державного бюджету і через приватні внески, що дозволяє їй проводити масштабні рекламні кампанії та залучати туристів з усього світу.

З 1999 року DZT також бере на себе відповідальність за державну маркетингову політику у туризмі, підтримуючи просування німецьких залізниць, авіакомпанії Lufthansa та інших великих організацій. Це свідчить про комплексний підхід до маркетингу, де залучені різні сектори, що безпосередньо і опосередковано підтримують туристичний потік. Координація діяльності національних і місцевих структур є ключем до розвитку туристичного бізнесу, підвищуючи конкурентоспроможність туристичного продукту Німеччини [17, с. 41].

На федеральному рівні управління туризмом у Німеччині охоплює різні організації та державні відомства, які мають як прямий, так і непрямий вплив на розвиток галузі. Наприклад, Міністерство шляхів сполучення контролює тарифи на залізничні перевезення, а Міністерство юстиції та митний контроль регулюють візовий режим для туристів. Існують також спеціалізовані комітети, що займаються розв'язанням суперечок між туристичними компаніями і споживачами, оцінюють якість наданих послуг та розробляють стратегії розвитку галузі. Цей комплексний підхід дозволяє створювати ефективну національну туристичну політику, орієнтовану на довгостроковий розвиток DESTINATION, інфраструктури та підвищення якості обслуговування.

Регіональний рівень менеджменту туризму передбачає створення та реалізацію програм підтримки туризму з урахуванням специфіки місцевого

ринку. Державні організації цього рівня здійснюють контроль за збереженням культурної спадщини, підтримують розвиток екологічно чистих курортів, а також розвивають соціальний туризм і місцеву інфраструктуру. Важливим аспектом є проведення регіональних маркетингових кампаній, спрямованих на формування позитивного іміджу туристичної зони, що сприяє зростанню попиту на її продукти та послуги [14, с. 81].

На місцевому рівні (комунальному) управління туризмом зазвичай виконується як державними, так і приватними організаціями. У попередні періоди управління туризмом здійснювалося комунальними органами, але зараз багато завдань, таких як реклама і обслуговування, перейшли до приватних організацій. Це дозволяє розширити спектр наданих послуг, знижуючи витрати на управління та залучаючи до співпраці різні суб'єкти індустрії. Готелі, торгові заклади, приватні компанії активно беруть участь у житті туристичних спільнот, фінансуючи заходи та розвиток туризму через членські внески та доходи від діяльності.

Ефективне функціонування туристичної галузі потребує розвиненої інфраструктури, реклами, якісного обслуговування туристів, а також системи посередницьких послуг з розселення та супроводу гостей. Туристичні управління і об'єднання надають комплексні послуги, що допомагають створювати зручне середовище для відвідувачів. Під час аналізу туристичних організацій слід враховувати, що в туристичній сфері активно діють як державні, так і приватні організації, які мають власні цілі та завдання. Зокрема, приватні організації виконують важливу роль у розвитку туризму, доповнюючи та посилюючи роботу державних структур.

Приватні туристичні організації можна умовно розділити на кілька груп. Перша група – це об'єднання туристичних посередників, які включають туроператорів та туристичні агенції. Вони встановлюють правила для укладання угод у галузі, захищають ринок від монополізації, контролюють діяльність суб'єктів індустрії на предмет дотримання законодавства і ліцензування. У Німеччині функцію такого об'єднання виконує Німецький союз туристичних

бюро (DRV), що об'єднує інтереси туристичних агентств і туроператорів [13, с. 43].

Іншою важливою групою є приватні готельні та ресторанны організації, які часто об'єднуються для захисту своїх інтересів і розширення можливостей маркетингу. Організації вищого рівня, як-от Об'єднання німецьких готелів та ресторанів, виконують маркетингові, консультативні та навчальні функції, працюють з урядом, профспілками і навіть проводять дослідження у сфері гостинності, що сприяє розвитку готельного бізнесу.

На місцевому рівні приватні туристичні управління та об'єднання також об'єднують ресурси для просування своїх інтересів і залучення клієнтів. Вони співпрацюють з державними структурами для просування регіональних туристичних продуктів, зокрема курортів і лікувальних центрів, захисту довкілля та збереження природних ресурсів. У Німеччині такі об'єднання представляють інтереси місцевих туристичних організацій на федеральному рівні через Німецький туристичний союз (DFV) та Німецьке об'єднання курортних підприємств (DBV) [11].

Важливу роль у розвитку міжнародного туризму відіграють рекламні організації, що спеціалізуються на залученні іноземних туристів. У Німеччині це завдання виконує Німецький туристичний центр (DZT), що займається просуванням іміджу країни на міжнародному рівні, працюючи за дорученням федерального уряду. DZT має представництва у багатьох країнах світу, включаючи Україну, що дозволяє доносити інформацію про туристичні можливості Німеччини до широкої аудиторії [11].

Ефективне управління туризмом вимагає координації між державними та приватними структурами. Урядові організації забезпечують загальні рамки для функціонування індустрії, встановлюють стандарти якості, сприяють розвитку інфраструктури, забезпечують рекламну підтримку на національному рівні та залучають іноземні інвестиції. Приватні організації, в свою чергу, зосереджуються на створенні конкурентоспроможних продуктів, обслуговуванні туристів та проведенні локальних маркетингових кампаній. Така

взаємодія забезпечує синергію, яка дозволяє туризму ефективно розвиватися на різних рівнях – від місцевого до національного.

Німеччина – це країна з розвиненим промисловим потенціалом, високою густотою населення та сприятливим географічним положенням, що створює значні економічні перспективи. Незважаючи на обмеженість природних ресурсів, економічна стійкість країни та націленість на інновації дозволяють Німеччині бути одним з лідерів у Європі. Економічна взаємодія з сусідніми державами, висока інтенсивність міжнародної торгівлі, наявність багатих водних ресурсів і сучасної транспортної інфраструктури роблять країну привабливим партнером у глобальній економіці. Німеччина слугує прикладом економічного розвитку та суспільної стабільності для багатьох країн світу.

1.2. Історичний розвиток туристичних маршрутів

Туристична індустрія Німеччини розвивалася протягом століть, і кожен етап її історичного розвитку додав унікальні риси, які приваблюють мільйони мандрівників зі всього світу. Сучасні маршрути Німеччини проходять крізь її багату культурну спадщину, захоплюють архітектурними пам'ятками, мальовничими ландшафтами та історичними містами. Однак сьогоднішня розгалужена туристична мережа має глибоке історичне коріння, яке простягається від середньовічних паломницьких шляхів до сучасних тематичних маршрутів.

Середньовіччя в Німеччині стало періодом активного розвитку паломницьких шляхів та торговельних маршрутів, які перетворили країну на важливий центр релігійного та економічного життя Європи. Паломницькі подорожі й торговельні шляхи не тільки забезпечували духовний розвиток, але й сприяли економічному піднесенню регіону. Ця епоха була сповнена контрастів, коли релігійні переконання і прагнення до багатства взаємодіяли, змінюючи суспільство і культуру [29].

Паломництво в Середньовіччі було одним з основних аспектів релігійного життя. Німеччина, з її численними святилищами, монастирями та храмами, відігравала важливу роль у підтримці паломницької культури. Найвідомішим паломницьким маршрутом став шлях до Кельна, де зберігалися реліквії Трьох королів, одні з найшанованіших реліквій християнства. Паломники з різних країн Європи відвідували Кельнський собор, сподіваючись на духовне очищення та отримання благословення.

Окрім Кельна, важливими паломницькими центрами були Трір і Аахен. Трір славився своєю древньою архітектурою та пам'ятками раннього християнства, а Аахен – місцем коронації багатьох королів і наявністю реліквій Карла Великого. Паломницькі шляхи слугували не тільки релігійним, але і культурним мостом, який об'єднував різні народи та передавав традиції.

Торговельні шляхи в Німеччині мали стратегічне значення, забезпечуючи зв'язок між північною і південною Європою, а також між Західною Європою і Сходом. Ганза, торгова ліга, яка об'єднувала великі німецькі міста, сприяла розширенню торгівлі через мережу водних і сухопутних маршрутів. Головні шляхи проходили через такі міста, як Гамбург, Любек і Бремен, і забезпечували перевезення таких товарів, як хутра, сіль, тканини, риба і зерно.

На додаток до цього, важливими були шляхи через Нюрнберг і Аугсбург, які з'єднували Італію і Німеччину, забезпечуючи постачання шовку, спецій, а також предметів розкоші. Нюрнберг став важливим центром для купців, які бажали продати свої товари або знайти нові ринки збуту. Саме торгівля сприяла економічному розвитку цих міст, формувала в них культуру, нові соціальні верстви та впливала на архітектурний стиль [27].

У XVIII столітті Європою поширюється романтизм, що приніс новий інтерес до природи та старовинної архітектури. У Німеччині, багатій на замки та гори, сформувався особливий романтичний туризм, який закликав досліджувати чарівні ландшафти та таємничі руїни замків. Ландшафт долини Рейну, з його середньовічними замками, надихнув не тільки німецьких, а й європейських поетів, музикантів та художників.

У цей період було відкрито перші туристичні маршрути, які проходили через природні об'єкти, такі як Баварські Альпи та гірські хребти Гарц. Саме в ці роки стали популярними маршрути, що вели до знаменитих замків, таких як Нойшванштайн, побудований королем Людвігом II у Баварії, який і сьогодні є символом романтичної архітектури Німеччини.

Для німецьких романтиків природа була не лише естетичним феноменом, але й символом духовного світу, який варто було відкривати та досліджувати. На противагу раціоналізму епохи Просвітництва, що трактував природу як механізм, підвладний законам фізики, романтики вбачали у ній живу силу, котра здатна надихати і дарувати відчуття свободи. Природа стала джерелом натхнення для багатьох митців і поетів, зокрема, Фрідріха Гельдерліна, Новаліса та братів Шлегелів. У їхніх творах ліси, гори й річки постають не як природні об'єкти, а як символи емоцій, пристрастей та невидимих сил, що об'єднують людину і всесвіт [47, с. 143].

Особливий вклад у романтичне зображення природи зробили художники, які прагнули відобразити її у всій красі й величі. Видатний німецький живописець Каспар Давид Фрідріх став одним із перших митців, хто зобразив природу як центральний об'єкт свого мистецтва. Його картини, як-от «Мандрівник над морем туману» та «Чернець біля моря», передають не лише враження від величі природних стихій, але й філософське осмислення присутності людини у світі. Туман, гори, нічне небо - усе це слугувало виразом незбагненого та прихованого в природі, її таємничості й віддаленості від людської буденності. Таке ставлення до природи символізувало глибоке усвідомлення її сили та непередбачуваності.

Романтизм в Німеччині також сприяв розвитку філософії природи. Філософи, такі як Фрідріх Шеллінг, намагалися осягнути природу як «життєву силу», що пронизує все живе. Шеллінг розглядав природу не лише як фізичну сутність, але як духовний феномен, котрий надає смисл існуванню. На його думку, природа була невід'ємною частиною божественного задуму, і саме в її спогляданні людина може знайти шлях до самопізнання та розуміння світу.

Такий підхід до природи став протилежністю до поглядів Просвітництва, ідеї якого акцентували увагу на домінуванні людини над навколишнім середовищем [51].

Однією з найбільш виразних сфер, де відбився романтичний інтерес до природи, стала поезія та музика. Німецькі поети Йоганн Вольфганг фон Гете, Новаліс і Генріх Гейне створювали образи, що зосереджували увагу на гармонії між природою і внутрішнім світом людини. У поетичному доробку цих авторів природа зображена як дзеркало людської душі, що відкриває перед читачем красу і болісну таємницю людського існування. Наприклад, у творах Гете природа постає не лише як ідеал краси, але й як засіб вираження найглибших почуттів, через які можна осягнути сенс життя.

У музиці, як-от у творах Людвіга ван Бетховена та Франца Шуберта, природа стала не тільки джерелом натхнення, але й ключем до відображення людських емоцій та досвіду [51]. Музика передавала атмосферу лісу, потоку, гори або грози, створюючи у слухача відчуття перебування в природному середовищі та його гармонії з душею.

Ідеї німецьких романтиків заклали основи для розвитку екологічного мислення. Споглядання природи, усвідомлення її краси і важливості для людини пробуджували у суспільстві інтерес до її збереження. Згодом ці погляди стали основою для формування екологічних рухів і усвідомлення потреби дбайливого ставлення до навколишнього середовища. Романтизм, який спочатку проявлявся лише у мистецтві та філософії, сприяв формуванню сучасного розуміння взаємозалежності природи та людства, що стало важливим кроком до гармонійного співіснування з навколишнім світом.

З початком індустріальної ери в Німеччині стали розвиватися залізниці, що суттєво полегшило пересування між містами та регіонами. У другій половині XIX століття туристичні агентства почали організовувати перші групові тури, що призвело до створення більшої кількості маршрутів і мережевих сполучень. Культурні та освітні поїздки стали важливим елементом життя європейської інтелігенції, а німецькі туристичні маршрути охопили більшість

історичних і культурних центрів країни [45, с. 52].

Індустріалізація сприяла будівництву залізниць та розвитку інших транспортних мереж, що значно підвищило мобільність населення. Будівництво залізниць стало ключовим фактором у формуванні туризму. У 1835 році відкрилася перша німецька залізниця, що сполучала Нюрнберг та Фюрт. Цей новий транспортний засіб зробив подорожі доступнішими та безпечнішими, а також дозволив скоротити час у дорозі між великими містами, промисловими центрами та популярними курортами.

Залізниці стали своєрідними магістралями для майбутніх туристичних потоків, що дозволили жителям великих міст здійснювати регулярні виїзди за межі своїх звичних територій. Міська еліта, а згодом і середній клас, почали відвідувати відомі курорти, такі як Баден-Баден, Баденвейлер та Карлсбад. Таким чином, залізниці відіграли вирішальну роль у розвитку туризму, відкриваючи нові можливості для подорожей [42, с. 88].

Розвиток індустріалізації та транспортної інфраструктури також привів до формування перших туристичних агентств. У середині XIX століття Томас Кук, англійський підприємець, відкрив у Німеччині філії свого туристичного агентства. Це агентство організовувало перші масові тури, пропонуючи клієнтам комплексне обслуговування: квитки на транспорт, проживання та екскурсії.

На той час подорожі почали набувати організованого характеру, і туристичні агентства стали посередниками між туристами та туристичними об'єктами. Також у цей період з'явилися перші готелі та інші заклади, орієнтовані на потреби туристів, що свідчить про структуровану комерціалізацію туризму.

Індустріалізація сприяла зростанню доходів середнього класу, а також зростанню кількості вільного часу. Це дало поштовх до розвитку нових інтересів та популяризації певних туристичних напрямків. Гори, ліси та курорти з мінеральними водами стали популярними місцями відпочинку, адже вони пропонували відпочинок від шуму індустріальних міст.

Популярними серед німецьких туристів стали регіони Баварських Альп, узбережжя Балтійського моря, а також культурні центри, такі як Дрезден, Мюнхен та Берлін. Відвідування історичних пам'яток, музеїв та концертних залів стало частиною нової культури відпочинку. Таким чином, зростання інтересу до культурних цінностей стало важливою складовою формування туристичних мереж.

Туристичні мережі та індустріалізація мали значний вплив на економіку Німеччини, сприяючи розвитку місцевих підприємств та створенню нових робочих місць. Завдяки туристичним мережам розвивалися не лише транспорт та готельна індустрія, але й дрібні ремесла, ресторанний бізнес та інші сфери обслуговування. Місцеві підприємці активно працювали над залученням туристів, що сприяло зростанню конкуренції та підвищенню рівня обслуговування [45, с. 52].

Крім економічного, туризм мав значний соціальний вплив, сприяючи поширенню культурних цінностей, обміну досвідом та знаннями між регіонами. Він сприяв посиленню національної ідентичності та патріотизму, адже відвідування історичних пам'яток і природних чудес Німеччини допомагало зміцнити зв'язок населення з власною культурою.

Після Другої світової війни Німеччина активно розвивала туристичну інфраструктуру, а також зосередилася на промоції своєї культурної спадщини. У середині ХХ століття було створено безліч тематичних маршрутів, орієнтованих на різні інтереси. Одним з найбільш відомих став "Дорога замків", яка з'єднує понад 70 середньовічних замків, фортець і міст (рис. 1.2).

Рисунок 1.2 – Маршрут «Дорога замків» [40]

Тематичні маршрути – це спосіб занурення туристів у конкретні аспекти культури, історії або природи країни. Їх особливість у тому, що вони зосереджуються на одній темі та розгортаються у кількох локаціях, що дозволяє дослідити обрану тему у всій її глибині. Одним із найпопулярніших тематичних маршрутів у Німеччині є "Романтичний шлях", який простягається від Вюрцбурга до Фюссена (рис. 1.3). Цей маршрут, започаткований у 1950-х роках, знайомить туристів із чарівними середньовічними містами, замками та мальовничими ландшафтами.

Рисунок 1.3 – Романтична дорога Німеччини [40]

Інший визначний приклад – це "Шлях казок", який відображає культурну спадщину Німеччини через легенди та казки братів Грімм (рис. 1.4). Маршрут пролягає через міста та села, пов'язані з героями відомих казок, ідеально підходить для сімейного відпочинку та дозволяє глибше пізнати фольклорні традиції країни.

Рисунок 1.4 – Маршрут «Шлях казок» [40]

Не менш популярним є "Шлях вина", який знайомить туристів із німецькими виноробнями та історією виноградарства. Цей маршрут є не лише гастрономічним досвідом, але й можливістю дізнатися більше про сільсько-господарські традиції Німеччини, що підтримуються вже не одне століття.

На початку XXI століття Німеччина однією з перших серед європейських країн звернула увагу на важливість екологічного підходу у сфері туризму. Такий підхід об'єднує дві ключові цілі: захист природи та забезпечення збереження культурних пам'яток. Екологічний туризм у Німеччині стимулює використання альтернативних видів транспорту, як-от велосипедів та електромобілів, підтримує створення мережі екологічно чистих готелів і просуває використання місцевих екологічно безпечних продуктів [45, с. 55].

Прикладом успішного втілення екологічних принципів у туризмі є Національний парк Шварцвальд, що пропонує туристам пішохідні маршрути, які не завдають шкоди навколишньому середовищу. Відвідувачі мають змогу побачити рідкісні види рослин і тварин, відчуваючи гармонію з природою. Також популярним є Ельбський велосипедний шлях — один з найкращих веломаршрутів Європи, який дозволяє відкрити для себе пейзажі вздовж річки Ельби, подорожуючи екологічно чистим видом транспорту.

Німеччина активно впроваджує новітні технології, що сприяють збереженню навколишнього середовища. Вагомим внеском є розвиток "розумного" туризму, який базується на використанні цифрових інструментів. Наприклад, численні мобільні додатки дозволяють туристам знайти інформацію про екологічно сертифіковані готелі, вибрати маршрути з мінімальним впливом на природу, а також користуватися електронними квитками для громадського транспорту, що зменшує кількість паперових відходів [39, с. 32].

Застосування інновацій також допомагає управляти потоком туристів, запобігаючи перевантаженню популярних локацій. Такі заходи є особливо важливими для збереження природних і культурних об'єктів, які можуть бути вразливими до надмірного відвідування.

Важливим аспектом сталого туризму є залучення місцевих жителів до

управління туристичною індустрією та екологічне освітлення туристів. У Німеччині багато тематичних маршрутів пропонують ознайомчі екскурсії, що підвищують обізнаність туристів про важливість захисту навколишнього середовища. Місцеві громади також активно підтримують екологічні ініціативи, надаючи перевагу малим сімейним готелям та підприємствам, що займаються виготовленням екологічно чистих продуктів.

У XXI столітті Німеччина впроваджує принципи екотуризму. Сучасні маршрути орієнтовані на захист природи та підтримку місцевої економіки, що виражається у створенні національних парків, пішохідних і велосипедних маршрутів. Один із найпопулярніших екологічних маршрутів — це "Зелений пояс Німеччини", який проходить через природні резервати і ландшафтні парки вздовж колишнього кордону між Західною і Східною Німеччиною [38, с. 128].

Історичний розвиток туристичних маршрутів Німеччини є прикладом того, як країна адаптує свої культурні, природні й економічні ресурси до потреб різних епох. Від середньовічних паломницьких шляхів до сучасних еко-туристичних маршрутів Німеччина пройшла шлях від окремих місцевих маршрутів до загальнонаціональної мережі, яка приваблює мільйони туристів щороку. Сьогодні туристичні маршрути Німеччини відображають багатогранність її культурної спадщини та природних ландшафтів, об'єднуючи минуле і сучасність у незабутній подорожі для кожного мандрівника.

1.3. Вплив природних умов на розвиток туризму

Німеччина, розташована в серці Європи, відзначається багатим природним розмаїттям, що відіграє важливу роль у розвитку туризму країни. Від Альпійських гір до узбереж Балтійського і Північного морів, країна приваблює мільйони туристів щороку. Природні умови Німеччини суттєво впливають на вибір видів туризму, розподіл туристичних потоків та створення інфра-

структури для комфортного відпочинку.

Альпійські гори є одним із найвизначніших природних багатств Європи, що охоплюють територію кількох країн, зокрема Німеччини, Австрії, Швейцарії, Італії та Франції. У Німеччині Альпи займають південну частину Баварії і мають унікальні природні ландшафти, багатий тваринний і рослинний світ, а також численні курорти та зручності для активного відпочинку. Завдяки своїм природним ресурсам, інфраструктурі та культурній спадщині, Альпи перетворилися на важливий центр зимового туризму Німеччини [37].

Альпійські гори відомі своїм холодним кліматом взимку, який робить їх ідеальним місцем для зимових видів спорту. Сніговий покрив у цій місцевості тримається досить довго, що дозволяє продовжити сезон катання на лижах, сноубордах і санках на декілька місяців. Рельєф Альпів, де гірські вершини часто піднімаються на висоту понад 2 000 метрів, сприяє утворенню безлічі схилів різної складності. Такі умови приваблюють туристів різного рівня підготовки — від новачків до досвідчених спортсменів.

Баварські Альпи відомі своєю розвиненою туристичною інфраструктурою (рис. 1.5).

Рисунок 1.5 – Гірськолижний курорт у Баварські Альпи [29]

Тут знаходяться відомі курорти, такі як Гарміш-Партенкірхен і Оберстдорф, де розташовані численні готелі, ресторани, магазини і прокат обладна-

ння. Зручні лижні підйомники та канатні дороги дозволяють легко дістатися до високогірних трас. Багато з курортів Німеччини обладнані сучасними системами для штучного засніження трас, що забезпечує стабільність умов для катання навіть за мінливих погодних умов.

Окрім традиційних гірськолижних курортів, у Баварських Альпах створені умови для різних видів зимових розваг, таких як катання на снігоходах, ковзанах, зимові походи та скандинавське катання. Альпи пропонують і спеціальні санаторії та спа-комплекси, що робить відпочинок привабливим не тільки для спортсменів, але й для тих, хто цінує спокійний відпочинок у поєднанні з оздоровленням [21, с. 83].

Альпи Німеччини відомі не лише природними ресурсами, а й своєю багатою культурною спадщиною. Невеликі альпійські містечка, такі як Фюссен і Берхтесгаден, зберегли середньовічну архітектуру, а численні фестивалі та свята додають відвідувачам вражень від місцевих традицій і гостинності. У зимовий період тут часто проходять різдвяні ярмарки, що надають особливу атмосферу святкового сезону. Одним із найвизначніших культурних об'єктів є замок Нойшванштайн – одна з найвідоміших архітектурних пам'яток Німеччини, яка розташована в альпійському регіоні.

У зв'язку з інтенсивним розвитком туризму, Альпи зіштовхуються з екологічними викликами. Зростання кількості туристів і будівництво інфраструктури збільшують тиск на природні ресурси та екосистему. Однак, у Німеччині приділяється велика увага сталому розвитку туризму. Курорти прагнуть мінімізувати свій вплив на довкілля за допомогою екологічних практик, таких як використання відновлюваних джерел енергії, збереження біорізноманіття та обмеження кількості автомобільного транспорту. Такий підхід допомагає зберегти Альпи для майбутніх поколінь і забезпечити їх природну красу на довгі роки.

Береги Балтійського та Північного морів вже давно стали улюбленими місцями відпочинку як для місцевих жителів Німеччини, так і для туристів з інших країн. Протяжні піщані пляжі, унікальні природні ландшафти та багата

культурна спадщина роблять ці узбережжя популярними літніми курортами. Обидва моря пропонують своїм відвідувачам різноманітні види відпочинку: від пляжного релаксу до активного водного спорту, що робить їх ідеальним вибором для сімей, активних туристів та любителів природи.

Балтійське море, розташоване на північному сході Німеччини, має спокійніші води та помірний клімат, що робить його привабливим для сімейного відпочинку (рис. 1.6). Влітку температура води в Балтійському морі часто піднімається до комфортних для купання 18-22°C. Важливою особливістю цього узбережжя є численні острови, такі як Рюген і Узедом, які славляться своєю мальовничою природою, широкими пляжами та мальовничими бухтами.

Рисунок 1.6 – Янтарний берег Балтійського моря [11]

Північне море, розташоване на північному заході Німеччини, відрізняється своєю суворішою природою і сильними припливами та відпливами, що формують унікальні ландшафти ваттового узбережжя. Тут знаходиться Ваттове море, яке включене до списку Світової спадщини ЮНЕСКО, завдяки своїй винятковій біорізноманітності (рис. 1.7). Під час відливів туристи мають можливість здійснювати екскурсії по ваттах – широких смугах морського дна,

що оголюється, відкриваючи незвичний морський світ.

Рисунок 1.7 – Ватове море [11]

Береги Балтійського і Північного морів мають розвинену інфраструктуру, що дозволяє відпочивати тут комфортно та різноманітно. На Балтійському узбережжі розташовані численні курорти, такі як Тіммендорфер-Штранд, Варнемюнде, Бінц, що пропонують сучасні готелі, санаторії, кафе та ресторани. Туристи можуть насолоджуватися довгими пляжами, займатися віндсерфінгом, кайтсерфінгом, вітрильним спортом та прогулянками на яхтах. Особливою популярністю тут користуються велосипедні маршрути, що проходять уздовж узбережжя, дозволяючи туристам насолоджуватися природою і вивчати регіон.

Північне море також пропонує багато можливостей для активного відпочинку, зокрема, водні види спорту, риболовлю, та піші прогулянки по ваттах. Міста та курорти, такі як Зильт, Нордернай, Бюзум, пропонують широкий вибір готелів, кемпінгів і ресторанів. Культурні заходи, такі як фестивалі, концерти і ярмарки на узбережжі, додають відпочинку особливої атмосфери.

Окрім природної краси, узбережжя Балтійського та Північного морів має багату культурну та історичну спадщину. Історичні порти, старовинні міста з їхньою архітектурою та рибачькими традиціями, а також численні му-

зеї розкривають багатий культурний контекст регіону. Балтійське узбережжя відоме своїми середньовічними містами, такими як Любек та Росток, які вражають своєю архітектурою та багатою історією часів Ганзейського союзу.

На Північному узбережжі туристи можуть відвідати традиційні рибачкі селища та насолодитися кухнею з місцевих морепродуктів. Крім того, багато міст мають старовинні маяки, що додають особливого шарму пейзажам узбережжя та є символом місцевої морської культури [9, с. 11].

Як і в багатьох природних зонах, розвиток туризму на узбережжях Балтійського і Північного морів супроводжується екологічними викликами. Інтенсивне використання пляжів, забруднення вод та великий потік туристів впливають на місцеву екосистему. Німеччина активно працює над збереженням навколишнього середовища на узбережжях. Національні парки та заповідники, розташовані на обох узбережжях, захищають природні ресурси та зберігають місцеву фауну і флору.

Окрім цього, більшість курортів сприяють сталому туризму: обмежують використання пластикових виробів, впроваджують екологічні практики у готельному господарстві, а також популяризують велотуризм та екскурсії пішки. Це дозволяє мінімізувати вплив на довкілля та підтримувати природну красу узбережжя [5].

Німеччина відома також своїми численними річками, зокрема Рейном, Ельбою, Мозелем, і озерами, як-от Боденське озеро. Ці природні водойми стали осередками екологічного та оздоровчого туризму, що розвивається у вигляді круїзів, прогулянок на катерах, риболовлі та відпочинку на свіжому повітрі. Річковий туризм по Рейну є особливо популярним, оскільки дозволяє милуватися старовинними замками, виноградниками та мальовничими селищами на його берегах.

Річки та озера Німеччини є важливою частиною екосистеми країни. Вони забезпечують чисту питну воду, підтримують біорізноманіття, збагачують ґрунти та сприяють формуванню місцевого мікроклімату. Завдяки екологічним програмам Німеччини, направленим на охорону водойм та при-

родних зон, ці місця стали зразковими для інших країн у збереженні водних ресурсів. Уряд активно підтримує ініціативи зі збереження річок та озер, сприяючи створенню національних парків і заповідників.

Серед найбільш відомих річок Німеччини – Рейн, Ельба, Дунай та Майн. Вони не тільки забезпечують регіональні екосистеми, але й утворюють особливі природні маршрути для екотуристів. Озера Боденське, Кьонігзеє та Хімзеє, у свою чергу, є відомими курортними зонами, де особливо добре розвинена інфраструктура для відпочинку на природі.

Оздоровчий туризм у Німеччині – це сектор, що постійно розвивається і приваблює туристів з усього світу. Багато водойм Німеччини оточені лікувальними курортами та термальними комплексами, які використовують природні ресурси для оздоровлення. Наприклад, озеро Штарнбергер в Баварії оточене численними спа-комплексами, де туристи можуть насолодитися лікувальними процедурами на основі місцевої води. Такі курорти пропонують послуги гідротерапії, грязьових обгортань, а також масажі та інші види терапії для зняття стресу та зміцнення здоров'я [2, с. 83].

Важливою особливістю німецьких оздоровчих курортів є їхня прив'язаність до природних ландшафтів, що створює унікальне поєднання відновлення здоров'я та єднання з природою. Наприклад, Кьонігзеє, що оточене горами і заповідною зоною, приваблює любителів піших походів і спа-процедур, адже свіже гірське повітря та чиста вода озера створюють особливий терапевтичний ефект.

Екологічний туризм на річках та озерах Німеччини включає різноманітні види активностей, серед яких можна виділити водні екскурсії, піші та велосипедні прогулянки, каякінг, риболовлю та навіть дайвінг на деяких озерах. Такі заходи дозволяють туристам ближче познайомитися з природою, отримати нові враження та водночас зберегти екологічну чистоту місцевості.

Озеро Боденське, що розташоване на кордоні з Австрією та Швейцарією, є популярним місцем для яхтингу, каякінгу та водних турів, а також для піших прогулянок навколо озера, які відкривають туристам неймовірні крає-

види на Альпи (рис. 1.8). Річка Рейн, відома своєю мальовничою природою та історичними замками, пропонує чудові можливості для круїзів, що поєднують у собі культурні та природні враження.

Рисунок 1.8 – Боденське озеро [56]

Для Німеччини дуже важливим є принцип екологічної стійкості у сфері туризму. Це означає, що під час розвитку туристичної інфраструктури на річках та озерах враховуються всі екологічні норми та вимоги, щоб не порушувати природний баланс. Наприклад, на багатьох озерах заборонено використання моторних човнів, щоб зменшити забруднення води. Водночас уряд заохочує використання екологічно чистого транспорту та розвиток альтернативних видів відпочинку, таких як велоспорт та піші прогулянки.

Відвідувачів природних парків і заповідників заохочують до відповідального ставлення до природи: суворі правила передбачають дотримання чистоти, обмеження на пікніки та заборону на полювання. Важливу роль у цьому процесі відіграють місцеві громади та організації, які активно працюють над збереженням природи і впровадженням нових екологічних ініціатив.

Німеччина має велику кількість національних парків і заповідників, серед яких Баварський ліс, Шварцвальд (Чорний ліс) та парк Саксонської Швейцарії. Лісові масиви та природні заповідники відіграють ключову роль у

розвитку активного туризму, зокрема пішохідних маршрутів, скелелазіння та велоспорту [53].

Заповідники зберігають багатство флори та фауни, створюючи унікальні умови для спостереження за дикою природою, екотуризму та спортивного відпочинку. Наприклад, Чорний ліс, що славиться густими хвойними лісами та гірськими річками, став не тільки місцем відпочинку, а й зоною для розвитку культурного туризму, де туристи знайомляться з місцевими традиціями, ремеслами та кулінарними особливостями регіону.

Німеччина має помірний клімат, що робить її привабливою для відвідування практично протягом усього року. Сезонна різноманітність кліматичних умов створює можливості для розвитку різних типів туризму: зимовий у горах, літній на морських курортах, міжсезонний в історичних містах та природних парках. Це забезпечує стабільний потік туристів і допомагає уникнути сезонного спаду, що позитивно впливає на економіку країни та розвиток туристичних послуг.

Природні умови Німеччини є важливим чинником розвитку туризму та економіки в цілому. Альпійські гори, узбережжя Балтійського та Північного морів, численні річки та озера, а також багаті лісові масиви – усе це створює умови для різноманітних видів відпочинку та спортивних розваг. Клімат країни та продумана інфраструктура підтримують стабільний потік туристів протягом року, що не тільки сприяє економічному зростанню, а й сприяє розвитку культури та збереженню природної спадщини.

Таким чином, Німеччина є яскравим прикладом того, як природні ресурси можуть не лише задовольняти потреби туристів, а й бути основою для сталого розвитку країни та її регіонів.

РОЗДІЛ 2

ОГЛЯД НАЙПОПУЛЯРНІШИХ ТУРИСТИЧНИХ МІСЦЕВОСТЕЙ НІМЕЧЧИНИ

2.1. Замки та фортеці Німеччини (Нойшванштайн, Бург Ельц)

Замки та фортеці Німеччини - це не лише архітектурні шедеври, а й ключові свідки історії, культури та менталітету цієї країни. Ці величні споруди розкидані по всій території Німеччини, від Баварії до Північного Рейну-Вестфалії, і кожна з них має свою унікальну історію, стиль та значення.

Замки Німеччини відрізняються вражаючим розмаїттям архітектурних стилів. Вони охоплюють періоди від раннього Середньовіччя до романтизму XIX століття. Наприклад, фортеця Вартбург, побудована в XI столітті, є чудовим зразком середньовічної архітектури. Її масивні стіни та вежі втілюють силу та неприступність. Натомість замок Нойшванштайн, зведений у XIX столітті, став уособленням романтизму. Його фантазійний вигляд нагадує казкові палаци й надихає мільйони туристів [1].

Багато замків були не лише резиденціями аристократії, а й стратегічними оборонними об'єктами. Фортеці, як-от Ельц і Гогенцоллерн, слугували захистом від ворожих нападів і символом сили їхніх власників. Деякі замки, наприклад Гайдельбергський, пережили руйнування та відновлення, залишаючись важливими культурними й освітніми центрами.

Замок Вартбург також має особливе значення для культурної історії Німеччини. Саме тут Мартін Лютер переклав Біблію на німецьку мову, що зробило цю фортецю символом протестантської реформації.

Сьогодні замки та фортеці Німеччини є популярними туристичними об'єктами, що приваблюють мільйони відвідувачів з усього світу. Ці місця пропонують не лише можливість милуватися чудовою архітектурою, а й поринути у світ легенд і міфів. Наприклад, замок Нойшванштайн став одним із найбільш фотографованих замків у світі, а його образ надихнув Уолта Діснея

при створенні логотипу студії [29].

Збереження замків і фортець – важливий аспект культурної політики Німеччини. Багато з цих споруд перебувають під охороною держави або міжнародних організацій, таких як ЮНЕСКО. Завдяки реставраційним проектам, таким як відновлення замку Хоеншвангау, ці історичні пам'ятки залишаються доступними для майбутніх поколінь.

5 вересня 1869 року в Баварії відбулася подія, яка залишила незабутній слід в історії архітектури та культури Німеччини. На скелях Альп було закладено перший камінь майбутньої перлини замкової архітектури – Нойшванштайна. Цей витвір став уособленням романтики, легенд і казок, які ожили у камені завдяки мрійливій уяві Людвіга II, баварського короля.

Усе почалося задовго до урочистої церемонії. Щоб підготувати місце для замку, робітники розчистили територію, зрівняли рельєф та вибухами розширили скелі. Людвіг II, якому належала ідея створення цього шедевра, на церемонії не був присутній - він залишився у замку Берг, заглиблений у свої мрії. У фундамент Нойшванштайна було закладено грамоту, будівельні плани, портрет короля на порцеляні та монети Баварії. Свята Діва Марія та король Франції Людовик IX стали небесними покровителями будівництва [37].

Замок Нойшванштайн ніби створений для казок. Його білосніжні стіни та витончені вежі підносяться серед густих лісів, мовби левітують у повітрі. Високі дерева, немов вартові, оточують підступи до замку, укриваючи їх тінню. Легенди, що огортають ці мури, мов туман, додають місцю містичності.

Людвіг II, якого прозвали «казковим королем», не просто збудував замок. Він створив власний світ - театр, у якому вистави давали лише для нього. Увечері, коли король підіймався до мосту Мариенбрюке, названого на честь його матері, він милувався замком, освітленим тисячами вогнів. Це був його притулок, де він уявляв себе Лоенгріном - міфічним Рицарем Лебедя.

Сьогодні Нойшванштайн є символом романтизму, який щороку приваблює мільйони туристів. Цей замок – більше, ніж історична споруда. Це жива казка, у якій кожен знайде частинку магії для себе.

Рисунок 2.1 – Замок Нойшванштайн [1]

Історія замку Нойшванштайн починається з глибини століть, коли рицарі середньовіччя, предки династії Віттельсбахів, володіли землями навколо Шванзее - «Лебединого озера». Їхній стародавній замок стояв тут із XII століття, але з часом був залишений і перетворився на руїни. На цих руїнах батько Людвіга II, Максиміліан II, збудував резиденцію Хоеншвангау, що стала місцем, де Людвіг зростав, мріяв і формував своє уявлення про світ.

Нойшванштайн не просто замок, це втілення казки у камені. Ідею його створення надихнули ескізи театрального художника Крістіана Янка до постановки вагнерівського «Лоенгріна». Високі башти, вузькі вікна, романтичний антураж – усе це створювало атмосферу легенди. Архітектори Едуард Рідель і Георг фон Дольман перетворили ці ескізи на грандіозний проект, використовуючи також елементи середньовічного замку Вартбург, символу німецького романтизму [40].

Однак історія Нойшванштайна незвична для середньовічних замків. На відміну від них, він не став свідком воєн, угод чи династичних союзів. Його збудували у XIX столітті, і вже через кілька тижнів після смерті Людвіга II замок відкрили для туристів, щоб компенсувати величезні витрати на його

будівництво.

Людвіг II зростав у Хоеншвангау, серед картин і фресок, що оживляли німецькі легенди. Він годинами споглядав зображення героїв та мріяв про світ, де панують ідеали краси, любові й величі. Юнацькі фантазії короля перетворилися на реальність, коли у 1864 році він, у 18-річному віці, зійшов на баварський престол.

Проте монархія в Баварії того часу була конституційною, влада короля була обмежена. Людвіг, інтроверт за характером, шукав порятунку у світі мрій, і його замки стали втіленням цього ідеалізованого світу. Нойшванштайн, як і інші його резиденції, не призначався для демонстрації сили чи влади, а був особистим притулком короля.

Витрати на будівництво Нойшванштайна склали шість мільйонів золотих марок – колосальна сума, що стала приводом для звинувачення Людвіга у марнотратстві та його усунення з престолу. Однак казковий замок залишився спадком, який і сьогодні вражає своєю красою і масштабом.

Людвіг II, який присвятив своє життя мистецтву і мріям, залишив світ, де реальність і фантазія переплелися у казковій гармонії. Нойшванштайн став символом його внутрішнього світу, місцем, де він міг бути собою. Сьогодні мільйони людей відвідують цей замок, щоб торкнутися чарівності його історії та побачити світ очима короля-мрійника.

Замок Ельц, один із найпрекрасніших архітектурних пам'яток Німеччини. Він є свідком не лише століть історії, але й символом витривалості та вміння зберігати спадщину [40].

Замок Ельц належить до тих рідкісних місць, де час ніби зупинився. Його історія розпочинається в далекому 1157 році, і вже понад 800 років замок залишається у володінні однієї родини – династії Ельц. Це унікальне явище для Європи, адже більшість таких фортець зазнали руйнувань під час війн чи революцій. Однак Ельц зумів уникнути цієї долі, залишаючись неприступним і зберігаючи свою велич.

Рисунок 2.1 – Замок Ельц [40]

Одна з найцікавіших особливостей замку – його архітектурна досконалість. Оточений кам'яними стінами та доступний лише через вузький міст або додаткові ворота, він спроектований так, щоб стати ідеальним захистом від ворогів. Такий стратегічний підхід дозволив йому вистояти навіть у найбуремніші часи, коли інші архітектурні шедеври Європи зникали з лиця землі.

Проте Ельц – це не лише про оборону, це про мистецтво, історію та культуру. Його середньовічні інтер'єри досі зберігають дух минулих епох. Зараз замок відкритий для туристів, і кожен охочий може зануритися у світ лицарів, королів і архієпископів. Особливо цікавим є той факт, що протягом своєї історії замок слугував не лише родинним помешканням, але й політичною ареною. Наприклад, конфлікт із місцевими архієпископами у XIII столітті завершився мирною угодою, що демонструє здатність до компромісу, таку важливу навіть у наш час [1].

Сьогодні Ельц приваблює не лише туристів, але й митців та кінорежисерів. Його велична архітектура ідеально підходить для зйомок історичних

фільмів, а сам замок стає живим музеєм, де кожен може відчувати подих минулого.

Продовжуючи мандрівку історією та архітектурою замку Ельц, неможливо не згадати його унікальну будову. Замок виглядає як зібрання окремих будинків і веж, кожен із яких має власний стиль і висоту. Така розрізненість пояснюється тривалим процесом будівництва - протягом п'яти століть до головної будівлі додавали нові житлові й господарські приміщення, які змінювали його початковий вигляд.

Особливу популярність серед туристів мають Родендорфські будинки на південній стороні замку. Їх романський стиль, прикрашені балкони та колони з уфалейського мармуру є справжньою окрасою Ельца. Натомість Кемпеніхські будівлі, розташовані на базальтових стовпах, стали наймолодшою частиною замку. Їхні вишукані арки та історичні написи на фасадах додають їм особливого шарму. А найдавнішим елементом є Платтельц – залишки колишнього розкішного палацу й шістьповерхової башти, що стали свідками XIII століття. Їхній стиль демонструє перехід від романської до готичної архітектури [40].

Внутрішнє оздоблення замку не поступається його зовнішньому вигляду. Завдяки ретельності й педантичності німецьких майстрів, інтер'єри Ельца збереглися майже без змін із середньовічних часів. Особливо вражає кімната зброї, наповнена колекцією автентичних доспіхів і зброї, а також розкішні покої, де зберігаються старовинні меблі, килими, прикраси та унікальні фрески.

Кожен куточок замку ніби дихає історією. У спальні можна побачити високу середньовічну ліжку з готичним балдахіном, а в залах - оригінальні каміни, світильники й навіть настінні килими з екзотичними мотивами. Особливої уваги заслуговують вікна замку, які були реконструйовані за стародавніми технологіями, що забезпечило їхній автентичний вигляд.

Головною перлиною Ельца є Скарбниця – приміщення, де зібрано понад 500 витворів мистецтва та рідкісних реліквій, створених із XII по XIX столі-

ття. Кожен предмет – це унікальна історія, розказана через вишукані золоті інкрустації та складні візерунки.

Сьогодні замок Ельц – це не лише туристична пам'ятка, а й культурний центр, де історія й сучасність переплітаються у дивовижному ансамблі. Відвідавши його, ви не лише насолодитесь величною архітектурою, а й відчуєте, як історія оживає на кожному кроці [1].

Замок Вартбург в Айзенасі є символом історії, культури та духовності Німеччини. У цьому місці, оточеному легендами та спогадами про видатних особистостей, зупиняється час, і перед очима постає минуле. Він став свідком подій, що змінили хід історії, і є частиною Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО з 1999 року. Його значення для історії Реформації та культурної ідентичності Європи важко переоцінити.

Рисунок 2.3 – Замок Вартбург [1]

Замок здобув свою славу завдяки подіям, пов'язаним із Мартіном Лютером. Після накладення імперської опали він знайшов тут притулок під псевдонімом Юнкер Йорг. Протягом 11 тижнів Лютер працював у своїй кімнаті, відомій як Lutherstube, і переклав Новий Завіт з грецької на німецьку. Цей переклад став першим кроком до доступності Святого Письма для простого народу і мав величезний вплив на розвиток протестантизму.

Вартбург – це не лише свідок Реформації, а й перлина архітектури. Головна будівля замку (Palas), збудована в XII столітті, є прикладом романського стилю. Під час екскурсії відвідувачі можуть зануритися в атмосферу середньовіччя, відчути велич та багатство історії.

Дорога до замку проходить мальовничими місцями, пов'язаними з іншою історичною постаттю – Єлизаветою Тюрингською. Вона була відома своєю благодійністю та самовідданістю, і саме тут вона заснувала госпіталь для бідних. Спеціальний маршрут дозволяє пройти шляхами, які пам'ятають її добрі справи [29].

Замок Вартбург прекрасний у будь-яку пору року. Узимку його оточують передріздвяні ярмарки, наповнені духом середньовіччя, а влітку тут організуються вечірні концерти, які дарують відчуття гармонії та спокою. Вигляд на Тюрингський ліс із замкових висот надихає та надає особливого відчуття близькості до природи та історії.

Знайомство із Вартбургом було б неповним без дегустації традиційної регіональної кухні. Тюрингські смажені ковбаски (Thüringer Bratwurst) та клецки (Thüringer Klöße) з м'ясними стравами з дичини – це справжня насолода. На завершення трапези можна скуштувати місцевий сметанний торт (Schmandkuchen), який підкреслить гастрономічну унікальність регіону.

Замок Вартбург залишається місцем, де кожен може відчути дух минулого та його зв'язок із сьогоденням. Це не просто пам'ятка архітектури чи музей – це місце, яке нагадує нам про силу ідеї, культуру та людське прагнення до змін. Вартбург – це спадщина, яка надихає та збагачує кожного, хто ступає на його землю [11].

Щоб краще зрозуміти значення історичних замків та їх унікальні особливості, розглянемо основні характеристики таких відомих об'єктів, як Нойшванштайн та Бург Ельц у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Основні характеристики замків Нойшванштайн та Бург Ельц

Параметр	Нойшванштайн	Бург Ельц
Розташування	Баварія, поблизу містечка Фюссен	Рейнланд-Пфальц, поблизу Мюнстермайфельда
Рік заснування	1869 (початок будівництва)	XII століття
Архітектурний стиль	Неоромантизм	Середньовічна архітектура
Середня кількість відвідувачів на рік	Понад 1,3 мільйона	Дані відсутні

Джерело: [1]

Замки Нойшванштайн та Бург Ельц є яскравими представниками європейської архітектурної спадщини, однак вони мають суттєві відмінності. Нойшванштайн, розташований у Баварії, є відносно новою спорудою, збудованою в стилі неоромантизму наприкінці XIX століття, і щороку привертає понад 1,3 мільйона відвідувачів. Натомість Бург Ельц, розташований у Рейнланд-Пфальці, є типовим прикладом середньовічної архітектури XII століття, що свідчить про його багатовікову історію. Ці замки не лише відображають різні епохи та архітектурні стилі, але й репрезентують різний рівень туристичної популярності, що робить їх унікальними пам'ятками культури та історії.

У табл. 2.2 наведено дані про популярність замків Німеччини за кількістю пошукових запитів у Google за 2023 рік, що дає змогу порівняти рівень інтересу до цих і подібних об'єктів.

Таблиця 2.2

Популярність замків Німеччини за кількістю пошукових запитів у Google за 2023 рік

Замок	Середня кількість запитів на місяць	Розташування
Нойшванштайн	201 000	Баварія
Бург Ельц	110 000	Рейнланд-Пфальц

Джерело: [12]

За даними таблиці, замок Нойшванштайн значно перевершує замок Бург Ельц за популярністю у пошукових запитах Google за 2023 рік, отримуючи в середньому 201 000 запитів на місяць проти 110 000 відповідно. Ця різниця

може бути пов'язана як із ширшою відомістю Нойшванштайна завдяки його унікальній архітектурі у стилі неоромантизму, так і з його статусом одного з найвідоміших туристичних символів Німеччини. Водночас популярність Бург Ельц також свідчить про його значущість як історичної пам'ятки та привабливості серед поціновувачів середньовічної архітектури.

Популярність замків Нойшванштайн і Бург Ельц у пошукових запитах відображає інтерес до них у цифровому просторі, проте вона також корелює з реальною кількістю відвідувачів. У табл. 2.3 наведено статистику відвідуваності цих замків, що дозволяє оцінити їхнє туристичне значення у фізичному вимірі.

Таблиця 2.3

Статистика відвідуваності замків Нойшванштайн та Бург Ельц

Показник	Нойшванштайн	Бург Ельц
Рік відкриття для публіки	1886	Немає точних даних
Загальна кількість відвідувачів	Понад 61 мільйон осіб з моменту відкриття	Дані відсутні
Середня кількість відвідувачів на рік	Понад 1,3 мільйона	Дані відсутні
Кількість відвідувачів влітку	До 6 000 на день	Дані відсутні

Джерело: [27]

Замок Нойшванштайн значно перевершує Бург Ельц за обсягом туристичної відвідуваності, що підтверджується як загальними показниками, так і щорічними даними. З моменту відкриття для публіки в 1886 році Нойшванштайн прийняв понад 61 мільйон відвідувачів, а його середня річна відвідуваність перевищує 1,3 мільйона осіб. У літній період кількість відвідувачів може досягати до 6 000 на день. У той час як для Бург Ельц таких статистичних даних немає, популярність цього замку, особливо серед шанувальників середньовічної архітектури, залишається значною. Це свідчить про різні підходи до туристичного розвитку цих об'єктів і їхні особливості як культурних пам'яток.

Туристична відвідуваність замків, таких як Нойшванштайн і Бург Ельц,

робить значний внесок у розвиток місцевої та національної економіки. У табл. 2.4 представлено дані про вплив туризму на економіку Німеччини, що дозволяє оцінити значення таких культурних об'єктів у контексті загальних економічних показників.

Таблиця 2.4

Вплив туризму на економіку Німеччини

Показник	Значення
Частка туризму у ВВП	8,9% (270,2 млрд євро)
Кількість зайнятих у туризмі	Понад 3 мільйони осіб (7% від загальної кількості зайнятих)
Місце туризму в економіці	Друге після автомобілебудування
Кількість іноземних туристів	Близько 18 мільйонів на рік

Джерело: [66]

Туризм відіграє важливу роль в економіці Німеччини, забезпечуючи 8,9% ВВП країни, що становить 270,2 млрд євро. Галузь створює понад 3 мільйони робочих місць, охоплюючи 7% від загальної кількості зайнятих у країні, і поступається лише автомобілебудуванню за економічною значущістю. Щороку Німеччину відвідує близько 18 мільйонів іноземних туристів, що підкреслює її привабливість як міжнародного туристичного напрямку. Ці показники демонструють, що туризм є потужним драйвером економічного розвитку країни.

2.2. Міста з історико-культурною спадщиною (Берлін, Мюнхен, Гейдельберг)

Німеччина – країна з багатою історією, яка залишила незабутній слід у культурі, архітектурі та мистецтві Європи. Три міста, які особливо виділяються своєю історико-культурною спадщиною, – це Берлін, Мюнхен та Гейдельберг. Кожне з них має унікальну атмосферу, яка поєднує минуле і сучасність.

Берлін, столиця Німеччини, є одним із найвідвідуваніших міст світу, зустрічаючи більше 25 мільйонів туристів щороку. Це місто, яке зачаровує своєю історією та культурою, пропонує кожному відвідувачу щось особливе, відповідно до їхніх інтересів [1].

Починаючи з Рейхстагу, можна відчувати дух історії, яка огортає цей монументальний будинок. Побудований у 1894 році, Рейхстаг неодноразово зазнавав руйнувань, особливо під час пожежі 1933 року та бомбардувань 1945 року. Реконструкції повернули будівлі колишню велич і додали грандіозний скляний купол, з якого відкривається панорама на Берлін. Щоб потрапити всередину, потрібно пройти попередню реєстрацію, що зробить відвідування планованим і осмисленим.

Далі ваш шлях може пролягти через Бранденбурзькі ворота, які стали не лише архітектурним шедевром, але й символом німецької єдності. Вони зображені на мільйонах поштових листівок і є однією з найпопулярніших фотозон Берліна. Ці ворота, відкривають дорогу до Липової алеї, де туристи можуть насолоджуватися прогулянкою серед історичних місць.

Рисунок 2.4 – Берлін [11]

Музейний острів – це ще одна перлина Берліна, що зосереджує в собі п'ять музеїв, кожен з яких розкриває різні аспекти світової культури і історії. Від Старого музею з античними статуями до Пергамського музею, що пропонує унікальні зразки ісламського мистецтва, цей комплекс залишає незабутні враження.

Берлінська стіна, спочатку символ розділення, перетворилася на символ єднання. Відновлений фрагмент стіни, довжиною близько 800 метрів, є меморіалом, який нагадує про часи "холодної війни" і підкреслює важливість збереження історичної пам'яті [11].

Пергамонський музей, один із найвідоміших музеїв Берліна та Німеччини, славиться своїми унікальними експонатами, що перенесуть вас у часи античності. Основним атракціоном музею є величний Пергамський алтар Зевса, що став символом грецького мистецтва і культури. Відвідування цього музею дає можливість оцінити багатство колекцій, що включають фрагменти архітектури османських дворців, римські мозаїки, асирійські рельєфи та навіть колекцію восточних коврів.

Рисунок 2.5 – Пергамонський музей [11]

Чекпойнт Чарлі, розташований неподалік від музею Берлінської стіни, є одним із найвідоміших символів Холодної війни. Цей контрольно-пропускний пункт, де колись стояли радянські танки, сьогодні перетворений на місце, що нагадує про напружені відносини між Східним і Західним Блоком. Музей розповідає історію людей, які намагалися перетнути стіну, і є важливим місцем для розуміння новітньої історії Берліна.

Дворець Шарлоттенбург, величезний бароковий палац, що отримав свою назву на честь Софії Шарлотти, пропонує відвідувачам зануритися в атмосферу королівської розкоші. Оранжереї, великолепні сходи та статуї створюють ауру величі та культури. Парк навколо палацу – ідеальне місце для відпочинку та споглядання, де можна насолодитися красою природи та архітектури.

Жандарменмаркт, можливо, найгарніша площа Берліна, оформлена трьома архітектурними шедеврами: Концертним залом, Французьким і Німецьким соборами. Ця площа, яка в історії була місцем проведення ярмарків та громадських зібрань, сьогодні є важливим культурним центром, де проводяться ярмарки, виставки і культурні заходи. Також тут знаходяться численні ресторани та кафе, де можна відпочити та насолодитися німецькою кухнею [24].

Берлін - місто з багатою історією та культурою, що пропонує численні можливості для освіти та розваг. Кожен куточок цього міста розповідає свою унікальну історію, відображаючи минуле та сучасне, і роблячи Берлін одним з найцікавіших міст Європи для дослідження.

Мюнхен, столиця Баварії, славиться своїм поєднанням традицій та інновацій. Марієнплац із Новою ратушею є серцем міста і важливим архітектурним символом. Неподалік розташований знаменитий Мюнхенський собор (Фрауенкірхе), який є зразком готичної архітектури.

Мюнхен, столиця Баварії, славиться своїм поєднанням традицій та інновацій. Марієнплац із Новою ратушею є серцем міста і важливим архітектурним символом. Неподалік розташований знаменитий Мюнхенський

собор (Фрауенкірхе), який є зразком готичної архітектури.

Рисунок 2.6 – Мюнхен [11]

Столиця Баварії, місто Мюнхен, захоплює серця туристів не менше, ніж такі мегаполіси, як Берлін чи Кельн. Його затишні вулиці, багаті історією та культурою, закликають до неспішних прогулянок. Але Мюнхен – це не лише красиві пейзажі, а й унікальна можливість дослідити численні визначні місця, які відкривають особливу атмосферу цього міста.

Перше місце, куди обов'язково треба вирушити, – це Марієнплац, головна площа міста. Її історія сягає самого заснування Мюнхена, коли тут проводили лицарські турніри та працював рибний ринок. Сьогодні це місце сповнене гамору та радості, а її головними прикрасами є дві ратуші – Нова та Стара.

Нова ратуша, побудована наприкінці XIX – на початку XX століття, вражає своїм монументальним фасадом та вишуканими деталями, що увіковічують історичні постаті. Її 85-метрова вежа стала символом міста. Стара ж рату-

ша, скромніша, але не менш значуща, зберігає готичний шарм із нотками ренесансу [1].

Бароковий палац Німфенбург, розташований на заході міста, є справжньою перлиною Баварії. Колись це була літня резиденція династії Віттельсбахів, а тепер – популярне місце серед туристів. Оточений мальовничим парком, палац є прикладом гармонійного поєднання архітектури й природи. У його залах зберігаються реліквії королівського життя, а частина комплексу досі належить нащадкам правителів.

Мюнхен - це також культурна столиця, і Баварська державна опера є її центром. Вже понад п'ять століть цей театр задає тон у світі опери. Щорічно тут відбувається понад 300 вистав, які притягують найкращих виконавців і поціновувачів класичного мистецтва.

Особливе місце в культурному житті міста займає музей, заснований династією Віттельсбахів. Його експозиції відкривають багатство баварської історії, мистецтва й ремесел. Золотий фонд колекції вражає: картини світових митців, народні вироби й старовинні різдвяні вертепи. Цей музей – справжня культурна скарбниця, яка захоплює кожного, хто бажає пізнати багатогранність Мюнхена.

Для тих, хто захоплюється автомобілями або сучасними технологіями, Музей BMW – справжня знахідка. Тут можна простежити еволюцію компанії Bayerische Motoren Werke – від перших автомобілів до інноваційних розробок сьогодення. Відвідувачі мають унікальну можливість побачити раритетні моделі минулого століття, які є не просто транспортними засобами, а витворами мистецтва. Це місце переносить у світ інженерного прогресу, де традиції та інновації гармонійно поєднуються.

Шанувальники мистецтва знайдуть у Мюнхені справжній рай, адже тут розташована група пінакотек, які охоплюють різні епохи та стилі. Стара пінакотeka пропонує насолодитися роботами німецьких майстрів XIV-XVIII століть, серед яких особливе місце займають полотна Дюрера, Кранаха і Грюневальда. Нова пінакотeka дозволяє зазирнути у світ мистецтва XIX-XX сто-

літь, тоді як Пінакотека сучасності відображає мистецтво XX-XXI століть. Це місце, де можна годинами милуватися шедеврами, які зберігають дух часу.

Олімпійський парк, створений для літніх Олімпійських ігор 1972 року, став ще однією визначною пам'яткою міста. Його головні об'єкти – Олімпійський стадіон і 290-метрова Олімпійська вежа, з якої відкривається приголомшливий вид на місто. Цей парк ідеально підходить як для активного відпочинку, так і для сімейних прогулянок. Тут сучасна спортивна інфраструктура доповнюється мальовничою природою [27].

Мюнхен неможливо уявити без його легендарних пивних традицій. Хофбройхаус – один із найстаріших пивних ресторанів, де можна скуштувати найкращі сорти баварського пива та насолодитися традиційною кухнею. А щорічний Октоберфест – це справжнє свято, яке приваблює мільйони туристів. Величезні пивні намети, смачні наїдки та яскраві розваги роблять цей фестиваль символом Баварії.

Серед урбаністичного шуму Мюнхена Англійський сад пропонує спокій та гармонію. Це місце для тих, хто шукає затишку серед природи. Тут можна прогулятися мальовничими алеями, насолодитися свіжим повітрям і просто відпочити, відсторонюючись від метушні мегаполісу.

Для поціновувачів стародавньої історії Мюнхен пропонує Гліптотеку – музей, присвячений античній скульптурі. У його залах представлені шедеври від архаїчного періоду Греції до епохи Римської імперії. Це унікальне місце дає можливість заглибитися у світ Античності, відчувши велич і красу минулого.

Від історичних пам'яток до сучасних технологій, від затишних парків до гамірних фестивалів – Мюнхен має що запропонувати кожному. Це місто, де кожна вулиця, кожна будівля і навіть кожна пивна розповідають свою унікальну історію. І саме в цьому його особливий шарм [29].

Гейдельберг – місто, яке зачаровує своєю атмосферою романтики та історії. Розташоване на берегах річки Неккар, воно відоме своїм замком, який є одним із найгарніших прикладів німецької ренесансної архітектури. Замок

зруйновано, але це лише додає йому особливого шарму.

Рисунок 2.7 – Гейдельберг [11]

Гейдельберг – маленьке студентське містечко у федеральній землі Баден-Вюртемберг, яке вважають одним із наймальовничіших куточків Німеччини. Його старовинна архітектура, середньовічні будівлі та величні руїни переносять у часи лицарських турнірів і королівських урочистостей. Це місто наповнене духом історії, романтики та студентського життя.

Старе місто Гейдельберга розташоване вздовж південного берега річки Неккар і є справжньою перлиною. Воно збереглося майже без змін після Другої світової війни, що робить його ще більш унікальним. Найцікавішими місцями тут є ринкова площа та будинок «Haus zum Ritter», побудований у 1592 році. Ця будівля пережила війни та пожежі, і сьогодні є не лише готелем, але й символом міцності та витривалості.

Прогулюючись Гауптштрассе – однією з найдовших пішохідних вулиць Європи, - ви поринете в атмосферу невимушеності. А вузькі бруковані вулиці

чки старого міста відкриють перед вами лабіринт затишних кафе та крамничок, де можна насолодитися чашкою кави або місцевим морозивом, спостерігаючи за спокійним життям містян.

Церква Святого Духа, побудована в 1239 році, є однією з найстаріших будівель міста. Її готична архітектура та величний шпиль, на який можна піднятися, залишають незабутнє враження. З висоти 38 метрів відкривається неймовірна панорама: середньовічні квартали, зелений пагорб Хайлігенберг, руїни замку та нескінченна Гауптштрассе [31, с. 194].

Гейдельберг – це не лише історія, але й молодість. Заснований у 1386 році, місцевий університет є найстарішим у Німеччині. Студенти складають чверть населення міста, привносячи в нього динаміку та веселощі. Однак у минулі часи молодь нерідко перетинала межі дозволеного, через що університет був змушений створити спеціальну студентську в'язницю. Цей унікальний заклад проіснував до початку ХХ століття і став своєрідною легендою.

На північному березі річки Неккар, за кілька хвилин пішки від старого міста, розташована Неккарвізе – велика зелена галявина, що стала улюбленим місцем для відпочинку жителів і гостей Гейдельберга. Зелена трава, близькість до води, тиша й затишок створюють ідеальні умови для пікніків, прогулянок або простого відпочинку. Щодня тут збираються сотні людей, щоб насолодитися природою, спілкуванням і спокоєм.

Особливого шарму Неккарвізе додає її вигляд на замок Гейдельберга. Три рази на рік це місце перетворюється на сцену для світлового шоу, що нагадує про історичні пожежі 1689, 1693 і 1764 років. Руїни замку "спалахують" червоним світлом, символізуючи вогонь, а небо над містом заповнюється яскравими феєрверками. Якщо вам пощастило бути в Гейдельберзі в ці дні, не пропустіть можливість побачити це вражаюче видовище! [35, с. 54].

Від Неккарвізе можна вирушити стежкою філософів – одним із наймальовничіших маршрутів у Гейдельберзі. Колись тут прогулювалися викладачі та мислителі університету, обговорюючи важливі ідеї. Хоча нині атмосфера усамітнення частково втрачена, краса цього місця залишилася незмін-

ною. Види, які відкриваються з пагорба, надихають і зачаровують: старе місто, Неккар, середньовічні будівлі та мости виглядають як на листівці.

Спуститися назад до центру можна звивистою «змійною стежкою», що веде до входу на Старий міст – ще одну перлину міста.

Хайлігенберг, або «гора святих», розташована на північ від Неккара. Це місце із багатою історією, що бере початок ще з часів кельтів і римлян. Тут знаходяться руїни двох середньовічних монастирів і знаменитий Тингштетте – амфітеатр, збудований у часи Третього рейху. Попри своє суперечливе минуле, він сьогодні є популярним місцем для прогулянок і пікніків.

Хайлігенберг – це місце, де історія й легенди переплітаються, створюючи атмосферу таємничості. Любителі історичних загадок і давніх руїн знайдуть тут чимало цікавого [1].

Старий міст Карла Теодора є символом Гейдельберга. Він з'єднує старе місто з північним берегом Неккара і зачаровує своїми арками та величною скульптурою мавпи, що тримає дзеркало. Цей міст не лише важливий історичний об'єкт, але й ідеальне місце для споглядання заходу сонця, який відбивається у водах Неккара.

Відвідини Гейдельберга – це подорож у часі, сповнена натхнення й відкриттів. Незалежно від того, чи ви прогулюєтеся старими вуличками, чи насолоджуєтеся видами з висоти, це місто залишає у серці відчуття спокою й краси. Гейдельберг - це більше, ніж місце на карті, це атмосфера, яку хочеться відчувати знову і знову.

Берлін, Мюнхен та Гейдельберг відіграють ключову роль у розвитку туризму в Німеччині. Завдяки різноманіттю культурних, архітектурних та природних пам'яток, ці міста приваблюють мільйони туристів щороку. Берлін з його історичними місцями слугує магнітом для відвідувачів, які цікавляться політичною та соціальною історією. Мюнхен приваблює своїми фестивалями, пивною культурою та музеями, тоді як Гейдельберг створює незабутнє враження завдяки своїй унікальній атмосфері та студентському життю.

Ці три міста сприяють зміцненню репутації Німеччини як туристичної

країни, пропонуючи не лише різноманітність досвіду, але й можливості для культурного обміну, навчання та відпочинку. На підтвердження цього, на рис. 2.1 представлено динаміку кількості туристичних ночівель у двох ключових туристичних центрах – Берліні та Мюнхені, які відіграють важливу роль у розвитку туристичної індустрії країни.

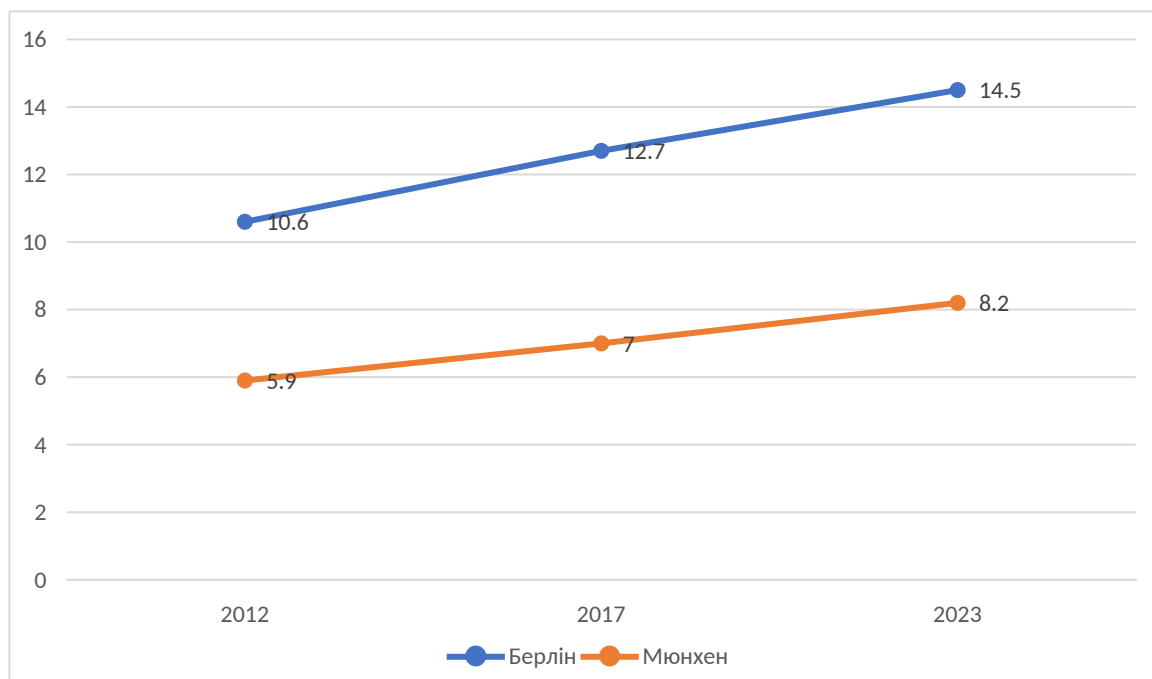

Рисунок 2.1 – Кількість туристичних ночівель у Берліні та Мюнхені, млн ночівель [69]

Рис. 2.1 демонструє стійке зростання туристичної активності як у Берліні, так і в Мюнхені протягом 2012–2023 років. Берлін залишається лідером за кількістю туристичних ночівель, показуючи швидші темпи зростання у порівнянні з Мюнхеном. Це свідчить про його вищу привабливість для туристів та ефективний розвиток туристичної інфраструктури. Загалом, позитивна динаміка в обох містах вказує на зростаючу популярність цих напрямків та перспективність інвестицій у туристичний сектор.

У той же час, розуміння основних причин відвідування Німеччини туристами дає змогу краще оцінити чинники, які впливають на привабливість країни як туристичного напрямку. На рис. 2.2 наведено аналіз цих причин, виражений у відсотках.

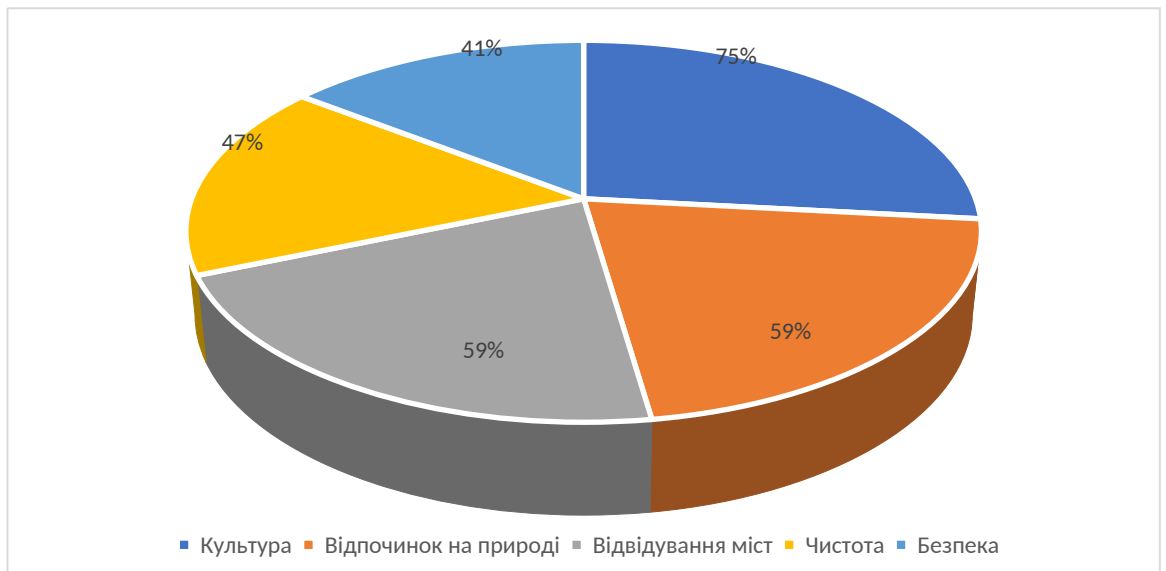

Рисунок 2.2 – Основні причини відвідування Німеччини туристами, % [69]

Німеччина виступає привабливим туристичним напрямком завдяки багатству культурної спадщини, що є головним мотивом для більшості туристів (75%). Висока популярність відпочинку на природі та відвідування міст (по 59%) свідчить про різноманітність туристичних можливостей країни. Чистота (47%) і безпека (41%) також відіграють важливу роль у формуванні позитивного іміджу Німеччини серед мандрівників. Сукупність цих факторів забезпечує стабільне зростання туристичної активності та сприяє зміцненню позицій Німеччини на світовому туристичному ринку.

Для детальнішого аналізу туристичної активності країни, у табл. 2.5 представлено рейтинг міст Німеччини за популярністю серед туристів за 2024 рік.

Таблиця 2.5

Рейтинг міст Німеччини за популярністю серед туристів за 2024 рік

Місце	Місто	Опис
1	Гамбург	Мініатюрна країна чудес, порт Гамбурга
2	Руст	Еуропа-Park – найбільший парк розваг у Німеччині

Продовження таблиці 2.5

3	Берлін	Багата історична спадщина, насичене нічне життя
4	Мюнхен	Традиційні баварські свята, пивні фестивалі
5	Гейдельберг	Старовинний університет, середньовічна архітектура, романтична атмосфера

Джерело: [63]

Рейтинг міст Німеччини за популярністю серед туристів у 2024 році відображає різноманіття туристичних інтересів та унікальність кожного міста. Гамбург займає перше місце завдяки своїм унікальним атракціям, таким як Мініатюрна країна чудес і знаменитий порт. Руст привертає туристів найбільшим у Німеччині парком розваг Europa-Park, що робить його ідеальним для сімейного відпочинку. Берлін, третій у списку, відомий своєю історичною спадщиною та яскравим нічним життям. Мюнхен пропонує туристам автентичні баварські традиції, включно з відомими пивними фестивалями, такими як Октоберфест. Гейдельберг, на п'ятій позиції, приваблює своєю середньовічною архітектурою, романтичною атмосферою та багатою культурною спадщиною.

Ці міста ідеально демонструють культурну та туристичну різноманітність Німеччини, роблячи її однією з провідних туристичних країн Європи.

2.3. Природні туристичні об'єкти (Чорний Ліс, Рейнська долина, Баварські Альпи)

Німеччина, країна з різноманітними ландшафтами та багатою історією, також славиться своїми захоплюючими природними красотами, які приваблюють туристів з усього світу. Від густих лісів Баварії до мальовничих долин річок Рейн та Мозель, Німеччина пропонує широкий спектр природних чудес, які задовольняють будь-які інтереси.

Гірський масив Шварцвальд на південному заході Німеччини – це не просто мальовничий регіон, а справжнє місце, де історія і природа переплітаються у химерному танці. Це величезний лісовий простір, що тягнеться понад 16 тисяч квадратних кілометрів, манить туристів з усього світу. Але Шварцвальд – це не лише казкові краєвиди. Це історія, легенди і невловимий дух, який змушує повертатися сюди знову й знову [35, с. 91].

Назва "Чорний ліс" викликає в уяві образи похмурих історій братів

Грімм. Тут легко уявити Червону Шапочку або Гензеля і Гретель, які пробираються крізь густі хащі. Насправді ж, хоча брати Грімм ніколи не жили у цьому регіоні, місцевий фольклор багатий на власні легенди. Казки Вільгельма Гауфа, зокрема "Холодне серце", розповідають про міфічних жителів Шварцвальда – велетнів і Скляного чоловічка, який міг виконувати бажання. А легенда про Дер Гроссманна, яка трансформувалася в сучасного Слендермена, додає цьому лісу ореол таємничості та навіть страху.

Рисунок 2.8 – Чорний ліс [63]

Шварцвальд – це не лише місце для легенд, але й рай для любителів природи. Тут знаходяться мальовничі гірські озера, мінеральні джерела і пішохідні маршрути, які підходять як для новачків, так і для досвідчених туристів. Канатна дорога Schauinslandbahn, найдовша в Німеччині, дарує неповторний вид на гори, а бальнеологічні курорти, такі як Баден-Баден, пропонують розслабитися і відновити сили.

Та Шварцвальд – це не лише природа, а й особлива культура. Стародавні традиції місцевих жителів знайшли відображення у архітектурі, костюмах та

кухні. Навіть сьогодні тут відчувається дух тих часів, коли римляни добували срібло і свинець у цих землях.

Шварцвальд – це регіон, який вміє здивувати кожного. Його чарівна природа, захопливі маршрути та атмосфера, яка нагадує казку, роблять це місце особливим. Для тих, хто прагне пригод, тут прокладені численні маршрути, що ведуть крізь густі ліси і зелені пагорби. Сім'ї з дітьми знайдуть тут ідеальні умови для відпочинку: ігрові майданчики, інтерактивні музеї та безліч можливостей для пізнання. А для гурманів Шварцвальд пропонує смачні делікатеси, які залишають незабутні спогади [69].

Одним із таких незабутніх місць стала для мене подорож на гору Шауінсланд. Незважаючи на проливний дощ і густий туман, ця подорож подарувала відчуття магії. Підйом канатною дорогою Schauinslandbahn – це не лише спосіб дістатися до вершини, а й можливість відчути себе героєм старовинної легенди. Дощ, що стукав по кабінці, і туман, що огортав ліс, створювали неповторну атмосферу. Хоча краєвиди були приховані, сама мандрівка дарувала радість і враження, які важко передати словами.

На вершині Шауінсланду я побачила, як природа вміє вражати навіть у негоду. Лісові стежки, прикрашені дерев'яними скульптурами, нагадували про давню історію регіону. Одним із найяскравіших моментів стало відвідування музею добувної промисловості Museums-Bergwerk Schauinsland. Проходячи вузькими тунелями, я відчула всю складність і значущість роботи шахтарів, які століттями видобували срібло і цинк. Це був досвід, який додав ще одну яскраву грань до мого уявлення про Шварцвальд.

Після занурення в природну магію Шварцвальду я повернулася до Фрайбурга – міста, яке вміє дивувати своєю унікальною гармонією історії та сучасності. Незважаючи на дощ, вузькі вулички старого міста здавалися казковими. Особливо вразив Фрайбурзький собор. Його готичний шпиль, що гордо підноситься над містом, ніби є свідком тисячолітньої історії.

Прогулюючись площею Münsterplatz, я відчула тепло і привітність міста. Тут зустрічаються туристи з усього світу, а місцеві кафе та сувенірні магазини

дарують затишок навіть у негоду. Старі будівлі, такі як ратуша чи готель "У червоного ведмедя", ніби зберігають в собі дух минулих століть. Але Фрайбург також є сучасним містом: його транспортна система, активне студентське життя і загальна динаміка роблять його комфортним і привабливим для всіх поколінь.

Шварцвальд і Фрайбург – це не просто місця для відпочинку. Це подорож у світ, де історія і природа створюють гармонію. Навіть негода додала своїх чарів, зробивши мої враження унікальними. Дощ і туман не завадили, а навпаки, перетворили подорож на справжню казку [50, с. 17].

Це ті місця, куди хочеться повертатися. Знову відкривати нові маршрути, вдихати аромат старовинних лісів і захоплюватися вражаючою архітектурою. Шварцвальд і Фрайбург залишають у серці теплий слід, запрошуючи кожного до своїх легенд, пейзажів і незабутніх пригод.

Долина Рейну – це місце, яке ніби зійшло зі сторінок казок. Це одне з найромантичніших і наймальовничіших місць у Німеччині, де минуле гармонійно переплітається із сучасністю. Звивисті вигини річки, пагорби, вкриті виноградниками, середньовічні замки та чарівні містечка створюють унікальний і неповторний образ долини.

Долина Рейну, особливо ділянка між Кобленцем і Бінгеном, внесена до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Тут розташована найбільша кількість замків і фортець на одній річці у світі. Серед них замки «Кішка» і «Мишка», руїни Еренфельса, Рейнштайн, а також легендарна скеля Лорелей, оповита романтичною легендою про русалку, яка своїм співом зачаровувала моряків.

Рисунок 2.9 – Долина Рейну [63]

Особливо вражаючим є вид на злиття Рейну і Мозеля біля міста Кобленц, яке відоме як мис Дойчес-Екк. Панораму цього місця найкраще спостерігати з висоти канатної дороги, що простягається над річкою від фортеці Еренбрайтштайн [37].

Рейн – це не лише мальовничі пейзажі, але й душа німецького виноробства. М'який клімат долини та родючі ґрунти роблять цей регіон ідеальним для вирощування винограду. Тут виготовляють вишукані вина, серед яких знамените льодяне вино (ice wine), яке неодмінно варто скуштувати кожному мандрівнику.

Найвідомішими виноробними містечками є Обервезель, Кауб, Лінц-на-Рейні та Рюдесхайм. Останнє славиться своїми звивистими середньовічними вуличками та винними тавернами, де можна насолодитися справжнім смаком рейнських вин.

Річка Рейн, починаючись на півдні Німеччини, протікає через численні виноробні регіони. У Пфальці, Рейнгау та Рейнгессені розташовані одні з

найкращих виноградників країни. Кожен із цих регіонів має свій унікальний характер і робить внесок у багатовікову історію виноробства.

Долина Рейну – це справжній скарб Європи, місце, де історія, природа та культура створюють унікальну атмосферу, що надихає художників, письменників і музикантів протягом століть. Це ідеальна точка для тих, хто прагне зануритися у середньовічний шарм, насолодитися чудовими пейзажами або скуштувати витончені смаки німецького виноробства.

У Долині Рейну є щось особливе для кожного мандрівника. Для романтиків – це можливість помилуватися замками, що велично підносяться над річкою, кожен із яких має свою історію та легенди. Для шанувальників природи – це нескінченні зелені пагорби, вкриті виноградниками, які змінюють свої барви залежно від пори року. А для гурманів – це знайомство з традиціями виноробства, що сягають своїм корінням ще в античні часи.

Одним із найпопулярніших способів дослідити Долину є річкові круїзи. Під час подорожі по Рейну відкриваються неймовірні краєвиди: старовинні містечка, приховані серед пагорбів, чарівні рибальські села, і, звичайно, легендарна скеля Лорелей, яка притягує мандрівників своєю магичною аурою. Така прогулянка дозволяє не лише насолодитися красою природи, а й відчувати себе частиною історії, адже цей маршрут слугував важливим торговельним шляхом ще з часів Римської імперії [29].

Для тих, хто надає перевагу наземним подорожам, Долина Рейну пропонує мальовничі маршрути для велосипедистів та пішохідні стежки, що пролягають через виноградники та заповідні ліси. Однією з найвідоміших є стежка Рейнштайн, яка веде до замку Рейнштайн – однієї з найкраще збережених фортифікаційних споруд регіону. Відвідувачі можуть не лише насолодитися екскурсією замком, а й помилуватися захопливим видом на річку з його веж.

Кожне містечко в Долині має свою неповторну атмосферу. У Рюдесхаймі, наприклад, можна прогулятися вузькими середньовічними вуличками, сповненими винних таверн, а в Кобленці – відвідати мис Дойчес-Екк,

де зустрічаються Рейн і Мозель. У Браубаху на вас чекає замок Марксбург, де можна дізнатися про середньовічне життя та побут, а в Боппарді - скуштувати унікальні місцеві вина, які виробляються за старовинними рецептами [1].

Долина Рейну – це місце, яке варто відвідати хоча б раз у житті. Тут можна знайти гармонію між природою і культурою, насолодитися простими радощами життя і створити спогади, які залишаться в серці назавжди. Будь то романтична прогулянка, активна подорож чи культурне занурення, Рейн подарує вам незабутній досвід і стане джерелом натхнення на довгі роки.

Баварські Альпи, розташовані на півдні Німеччини, є унікальним гірським масивом, який щороку приваблює мільйони туристів. Цей регіон відомий своїми вражаючими краєвидами, багатою флорою та фауною, а також можливостями для активного відпочинку у будь-яку пору року.

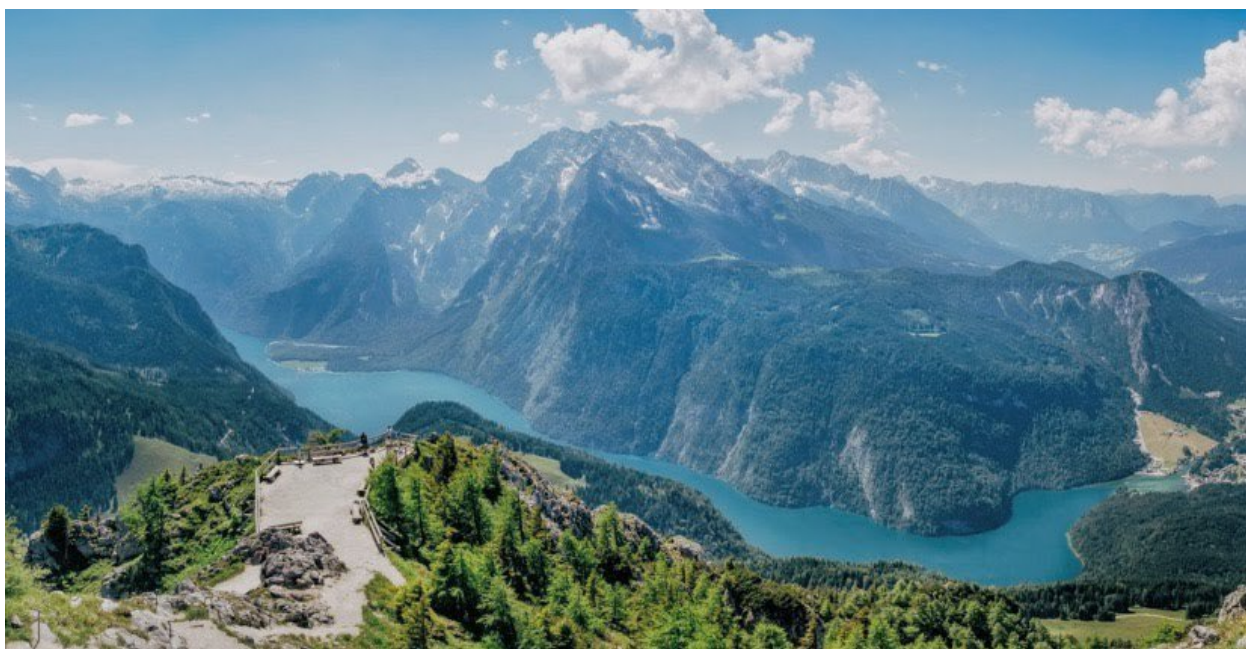

Рисунок 2.10 – Баварські Альпи [63]

Історія Баварських Альп сягає мезозойської ери, коли 250 мільйонів років тому територію сучасної Європи вкривало мілке море Тетіс. Тектонічні сили призвели до підняття земної кори, утворивши перші альпійські гори. Згодом, під час юрського періоду, зіткнення африканської та європейської тектонічних плит спричинило подальше підняття гірського масиву.

Останній льодовиковий період, який завершився близько 10 000 років

тому, остаточно сформував рельєф Баварських Альп. Танення льодовиків залишило по собі мальовничі долини, кришталево чисті озера та стрімкі гірські вершини, які сьогодні є символом цього регіону.

Баварські Альпи вражають своєю природною красою. Високі гори, серед яких виділяються Цугшпітце, Вацман і Гохкеніг, є справжнім викликом для любителів гірських подорожей. Густі хвойні ліси, альпійські луки та численні водоспади створюють ідеальні умови для відпочинку на природі. Кришталево чисті озера, такі як Кенігзее, стали популярними місцями для купання, катання на човнах і медитації.

Регіон Баварських Альп є домом для багатьох видів тварин і рослин. У лісах мешкають олені, кабани, лисиці, а також рідкісні хижаки - вовки, рисі та бурі ведмеді. У струмках можна зустріти форель і раків, а на луках - птахів, таких як беркут і філін. Рослинний світ також багатий: альпійські луки вкриті едельвейсами, а в лісах ростуть ялина, сосна, дуб і клен [63].

Баварські Альпи пропонують відвідувачам численні можливості для активного відпочинку. У зимовий сезон це місце перетворюється на справжній рай для лижників, сноубордистів та любителів катання на санях. Гірськолижні курорти, такі як Гарміш-Партенкірхен, приваблюють не лише професіоналів, але й новачків.

Улітку Баварські Альпи стають осередком піших прогулянок, скелелазіння, велоспорту та рафтингу. Тут прокладено численні туристичні маршрути, які дозволяють насолоджуватися природою та вивчати традиційні альпійські села. Гарміш-Партенкірхен з його брукованими вулицями та автентичними баварськими будиночками є одним із найвідоміших місць.

Окрім природних красот, Баварські Альпи багаті на культурні та історичні пам'ятки. Замки, церкви та традиційні свята додають регіону особливого шарму. Відвідувачі мають можливість доторкнутися до багатовікової баварської культури, скуштувати місцеву кухню та побачити національні костюми.

Баварські Альпи є важливим економічним двигуном Німеччини. Туризм

є ключовою галуззю, яка щороку приваблює мільйони відвідувачів. Вони витрачають кошти на проживання, харчування, активності та сувеніри, що забезпечує значний внесок у місцеву економіку [13].

Окрім туризму, регіон відомий своєю харчовою та пивною промисловістю. Баварія славиться виробництвом сирів, таких як Емменталь і Бергкезе, а також пивом, яке здобуло міжнародну популярність. Щорічний Октоберфест є важливим культурним та економічним заходом, що приваблює тисячі відвідувачів.

Сільське господарство також відіграє значну роль, забезпечуючи регіон та інші частини Німеччини фруктами, овочами та м'ясом. У низинах навколо Альп активно розвиваються фермерські господарства, які підтримують традиції екологічного землеробства.

Природні ресурси Баварських Альп, такі як деревина, вода та камінь, використовуються в будівництві, виробництві меблів та гідроелектроенергії, забезпечуючи сталість розвитку регіону.

Баварські Альпи пропонують безліч можливостей для активного відпочинку протягом усього року. Взимку популярні види спорту включають лижі, сноуборд, катання на ковзанах і санках. Гірськолижні курорти, такі як Гарміш-Партенкірхен, приваблюють відвідувачів з усього світу.

Влітку туристи насолоджуються пішими прогулянками, їздою на велосипеді, скелелазінням і водними видами спорту на численних озерах і річках. Водоспади та мальовничі ландшафти роблять регіон ідеальним для відпочинку на природі.

Окрім активного відпочинку, історичні міста та чарівні містечка, такі як Берхтесгаден і Обераммергау, приваблюють туристів своєю культурою та традиціями. Відвідувачі можуть насолоджуватися місцевими ярмарками, бароковими церквами та традиційними баварськими стравами.

Баварські Альпи – це регіон, який гармонійно поєднує природну красу, багату культурну спадщину та економічну значущість. Туризм, харчова промисловість, сільське господарство та використання природних ресурсів

роблять його ключовим для Німеччини. Цей регіон заслуговує на увагу кожного, хто шукає ідеальне місце для відпочинку, відкриттів і гармонії з природою [11].

Природні регіони Німеччини, такі як Шварцвальд, долина Рейну та Баварські Альпи, є унікальними місцями, які гармонійно поєднують багатство природних красот, культурну спадщину та можливості для активного відпочинку. Кожен із цих регіонів пропонує туристам широкий спектр вражень: від казкових ландшафтів і середньовічних замків до піших маршрутів і дегустації місцевих вин чи страв. Вони перетворюють Німеччину на справжній туристичний скарб, де кожен може знайти щось особливе для себе.

Незалежно від погоди, ці місця дарують незабутні емоції та занурення у світ легенд, історії та природи. Чарівність цих регіонів, їхня інфраструктура та гостинність сприяють створенню неповторної атмосфери, яка приваблює мільйони туристів щороку.

Ці регіони відіграють ключову роль у розвитку туризму в Німеччині, роблячи країну популярним напрямком як для європейських, так і для світових мандрівників. Їхня привабливість сприяє зростанню економіки через доходи від туристичної інфраструктури, такі як готелі, ресторани, транспорт та екскурсійні послуги. Зокрема:

1. Шварцвальд став символом традиційної культури Німеччини, пропонуючи унікальний досвід для любителів природи та історії. Казкові легенди та курорти, як Баден-Баден, роблять цей регіон відомим у світі.

2. Долина Рейну завдяки своїм середньовічним замкам, виноградникам та круїзним маршрутам приваблює поціновувачів романтики та історичної архітектури.

3. Баварські Альпи є осередком активного зимового та літнього туризму, пропонуючи інфраструктуру світового рівня для занять спортом і релаксації.

Ці регіони не лише створюють унікальну атмосферу для відвідувачів, але й забезпечують вагомий внесок у туристичний сектор Німеччини. У наступній таблиці наведено детальну інформацію про основні туристичні

принади кожного з них.

Таблиця 2.6

Кількість туристів за роками, млн осіб

Рік	Чорний Ліс	Рейнська долина	Баварські Альпи
2020	2,5	3	4,5
2021	2,8	3,2	4,8
2022	3	3,5	5
2023	3,2	3,7	5,3
2024	3,5	4	5,5

Джерело: [68,69]

Як видно з табл. 2.6, туристичні регіони Німеччини демонструють стабільне зростання кількості відвідувачів протягом останніх п'яти років. Найбільший приріст спостерігається в Баварських Альпах, де кількість туристів збільшилася з 4,5 млн у 2020 році до 5,5 млн у 2024 році. Рейнська долина також показує стійке зростання, що свідчить про незмінну популярність її середньовічних замків та виноградників. Чорний Ліс, хоча й має менший загальний показник, продемонстрував найбільший відносний приріст, піднявшись із 2,5 млн до 3,5 млн за вказаний період.

Ці дані підтверджують тенденцію до зростання інтересу туристів до природних і культурних багатств Німеччини, що є позитивним сигналом для розвитку туристичної інфраструктури та економіки країни в цілому.

Ця позитивна динаміка туристичних потоків також відображається в структурі попиту на різні види туризму. На наступному рисунку показано розподіл основних видів туризму в Німеччині, що дає змогу краще зрозуміти переваги мандрівників та ключові напрямки розвитку галузі.

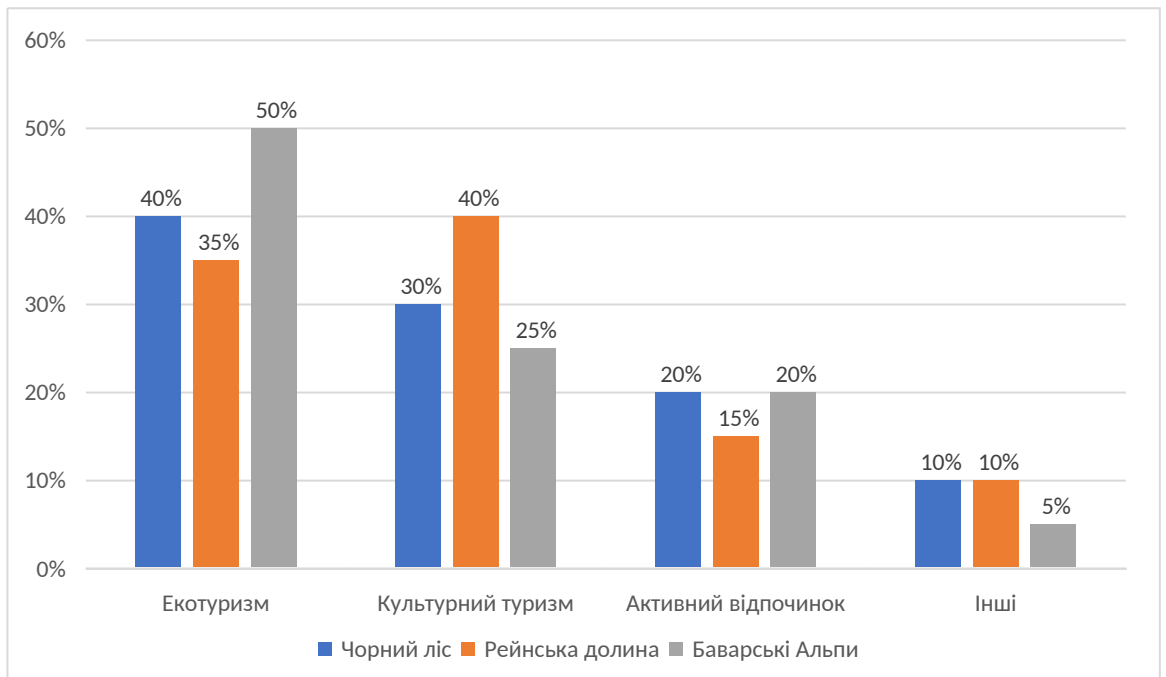

Рисунок 2.3 – Основні види туризму, % [69]

Рисунок 2.3 ілюструє розподіл основних видів туризму за трьома ключовими регіонами Німеччини – Чорним Лісом, Рейнською долиною та Баварськими Альпами. Найвищий показник має культурний туризм у Рейнській долині (50%), що підкреслює популярність її історичних пам'яток і середньовічної архітектури. Екотуризм займає провідні позиції в Чорному Лісі (40%) і Баварських Альпах (35%), що свідчить про їхні природні переваги.

Активний відпочинок найбільш поширений у Баварських Альпах (40%), завдяки розвиненій спортивній інфраструктурі та природним умовам для активного туризму. Водночас інші види туризму, як-от гастрономічний чи лікувальний, мають меншу популярність, але також присутні в кожному з регіонів. Ці дані демонструють різноманіття туристичних можливостей і дозволяють ідентифікувати сильні сторони кожного регіону.

Розмаїття видів туризму впливає не лише на кількість відвідувачів, але й на середню тривалість їхнього перебування в регіоні. У наступній таблиці наведено дані про середню тривалість перебування туристів у кожному з трьох ключових туристичних регіонів Німеччини, що допомагає оцінити їхню привабливість та інфраструктурні можливості.

Середня тривалість перебування туристів, дні

Рік	Чорний Ліс	Рейнська долина	Баварські Альпи
2020	3,5	2,8	4,2
2021	3,6	2,9	4,3
2022	3,7	3	4,4
2023	3,8	3,1	4,5
2024	3,9	3,2	4,6

Джерело: [24]

Як видно з таблиці, середня тривалість перебування туристів у ключових регіонах Німеччини має тенденцію до зростання протягом 2020–2024 років. Найдовше туристи залишаються в Баварських Альпах, де цей показник зріс із 4,2 дня у 2020 році до 4,6 дня у 2024 році, що підтверджує популярність активного відпочинку в регіоні та розвинену інфраструктуру.

У Чорному Лісі середня тривалість перебування також поступово збільшується – з 3,5 дня у 2020 році до 3,9 дня у 2024 році, що може бути пов'язано з розвитком екотуризму та оздоровчих послуг. У Рейнській долині, хоча туристи залишаються на коротший термін порівняно з іншими регіонами, спостерігається стабільне зростання цього показника – з 2,8 до 3,2 дня. Це свідчить про поступове підвищення привабливості культурного туризму в регіоні.

Таким чином, усі три регіони демонструють позитивну динаміку, що свідчить про зростання їхньої привабливості для туристів і розвиток відповідної інфраструктури.

Позитивна динаміка розвитку туристичних регіонів Німеччини також простежується у структурі туристичних потоків за походженням відвідувачів. На наступному рисунку представлено розподіл туристів за країнами походження, що дозволяє оцінити рівень міжнародної привабливості кожного регіону та визначити ключові ринки.

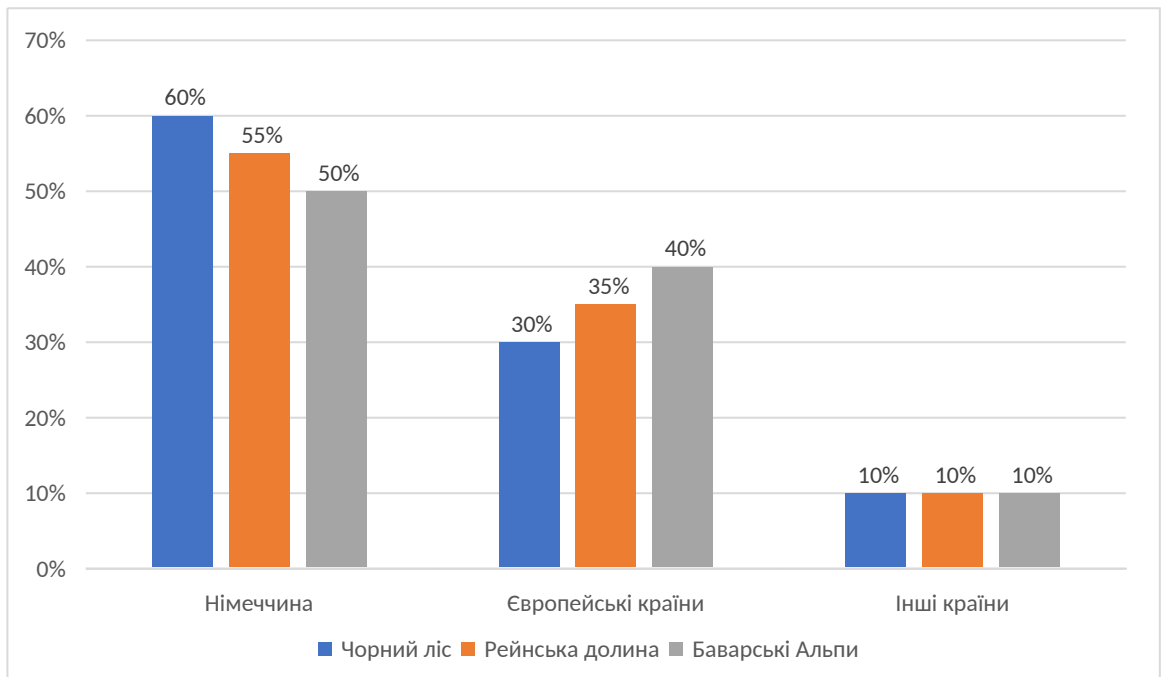

Рисунок 2.4 – Розподіл туристів за походженням, % [29]

Рисунок 2.4 ілюструє розподіл туристів за походженням у трьох основних регіонах Німеччини – Чорному Лісі, Рейнській долині та Баварських Альпах. Найбільшу частку у всіх регіонах займають внутрішні туристи з Німеччини: 60% у Чорному Лісі, 55% у Рейнській долині та 50% у Баварських Альпах. Це свідчить про високий рівень популярності внутрішнього туризму.

Європейські країни є другим за значенням джерелом туристичних потоків, причому найбільший показник зафіксовано у Баварських Альпах (40%), що може бути пов'язано з їхнім географічним розташуванням та привабливістю для активного відпочинку. Рейнська долина та Чорний Ліс мають відповідно 35% та 30% туристів із європейських країн.

Туристи з інших країн становлять лише 10% у всіх трьох регіонах, що вказує на певний потенціал для розвитку міжнародного туризму. Таким чином, регіони демонструють сильну орієнтацію на внутрішніх і європейських туристів, проте є перспективи для залучення гостей із інших частин світу.

РОЗДІЛ 3

ТУРИСТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В НІМЕЧЧИНІ

3.1. Тенденції транспортної та готельної інфраструктури

Німеччина є однією з найбільш розвинутих країн Європи, що має потужну транспортну та готельну інфраструктуру. Розвиток цих секторів має важливе значення для економіки країни, зокрема для туризму, торгівлі та бізнесу. Тенденції в цих галузях постійно змінюються, відповідаючи на нові виклики часу, зокрема екологічні вимоги, технологічні інновації та зміни в потребах населення.

Залізничний транспорт Німеччини є прикладом високих стандартів ефективності та зручності. Залізнична мережа, довжина якої становить понад 43 тисячі кілометрів, відіграє ключову роль у забезпеченні туристичних подорожей. Швидкісні поїзди ICE, що з'єднують основні міста країни, дозволяють туристам комфортно й швидко подорожувати. Високий рівень сервісу, точність розкладу та екологічність залізничного транспорту роблять його одним із найпопулярніших виборів серед мандрівників [23, с. 204].

Дорожня мережа Німеччини, що включає понад 645 тисяч кілометрів автошляхів, надає туристам широкий вибір маршрутів і свободу пересування. Особливе місце займають автобани – швидкісні автомагістралі, які є унікальною особливістю країни. Подорожі автомобілем або автобусом дозволяють насолоджуватися живописними краєвидами, відкриваючи туристам доступ до найвіддаленіших куточків Німеччини.

Німеччина є важливим авіаційним хабом Європи, що підтверджується наявністю 539 аеропортів. Найбільші аеропорти, такі як Франкфуртський, Мюнхенський та Берлінський, обслуговують мільйони пасажирів щороку. Завдяки зручному авіасполученню туристи можуть легко дістатися до Німеччини з будь-якого куточка світу, а також швидко переміщуватися між ре-

гіонами всередині країни [34, с. 29].

Розвинена мережа внутрішніх водних шляхів загальною довжиною 7 500 кілометрів робить водний транспорт у Німеччині особливо популярним серед любителів річкових круїзів. Рейси по таких річках, як Рейн і Дунай, дарують унікальну можливість поєднати подорож із насолодою мальовничими пейзажами та історичними пам'ятками.

На противагу цьому, автомобільний транспорт залишається провідним видом перевезень у Німеччині, демонструючи стабільний розвиток упродовж останніх років. Це підтверджується даними про обсяг автомобільних перевезень, представленими на рис. 3.1.

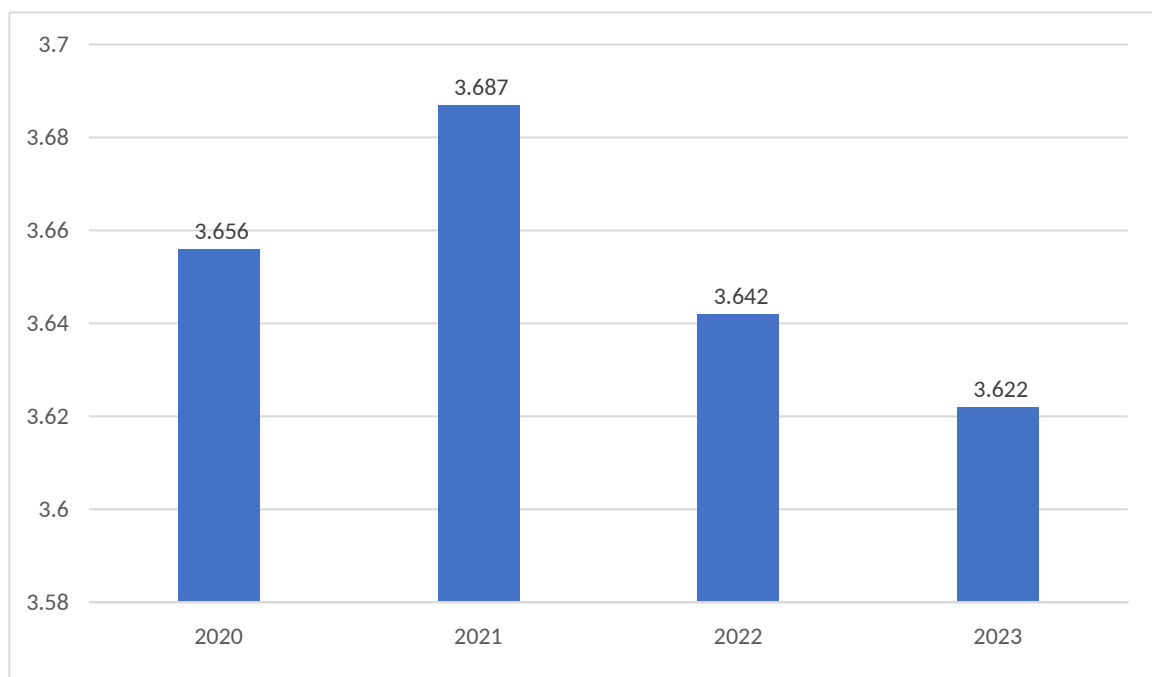

Рисунок 3.1 – Обсяг автомобільних перевезень у Німеччині, 2020-2023 рр., млрд т [55]

Обсяг автомобільних перевезень у Німеччині демонстрував зростання у 2021 році, досягнувши піку в 3,687 млрд тонн, але в наступні роки (2022-2023) спостерігалось поступове зниження, що може свідчити про вплив економічних і структурних факторів на транспортний сектор.

Таким чином, Німеччина пропонує туристам широкий вибір транспортних засобів, кожен із яких має свої переваги. Завдяки цьому мандрівники можуть обирати найбільш зручний спосіб пересування залежно від своїх

уподобань та маршруту. Розвинена транспортна інфраструктура є однією з причин, чому Німеччина залишається одним із найпопулярніших туристичних напрямків у Європі.

Німеччина є однією з провідних країн у сфері міжнародного туризму, входячи до десятки лідерів за кількістю прибуттів іноземних туристів. У 2023 році Німеччина посіла 7 місце у світі, прийнявши 35,6 млн туристів. Однак, незважаючи на зростання кількості відвідувачів на 17,1% у період 2020–2023 років, доходи від в'їзного туризму скоротилися на 1,8%, що призвело до зниження позиції країни у світовому рейтингу за цим показником з 7 на 8 місце [63].

У 2023 році доходи від в'їзного туризму становили 37,4 млрд доларів, що дозволило Німеччині поступитися лише провідним туристичним напрямкам, таким як США, Іспанія, Таїланд, Китай, Франція, Італія та Велика Британія. Однак, у сфері виїзного туризму Німеччина має одну з найбільших часток витрат. У 2023 році німецькі туристи витратили за кордоном 79,8 млрд доларів, що забезпечило країні 3 місце у світі за обсягом витрат після Китаю та США.

Німеччина характеризується одним із найбільш негативних сальдо туристичного балансу у світі – 42,4 млрд доларів. Це в 1,5 рази більше, ніж у Великій Британії, та у 5 разів менше, ніж у Китаю. Така динаміка підтверджує статус Німеччини як емісійного туристичного ринку, де кількість громадян, що подорожують за кордон, суттєво переважає над припливом іноземних туристів.

Таблиця 3.1

Аналіз основних показників розвитку міжнародного туризму Німеччини за 2020-2023 рр.

Роки	Кількість прибуттів іноземних туристів		Доходи від в'їзного туризму		Витрати на виїзний туризм	
	млн	місце	млрд дол	місце	млрд дол	місце
2020	31,5	7	41,3	8	91,4	3
2021	33	7	43,9	7	93,3	3
2022	35	7	36,9	8	77,5	3

2023	35,6	7	37,4	8	79,8	3
Тпр, %		17,1		-1,8		-1,8

Джерело: [12]

Система категоризації засобів розміщення в Німеччині є прикладом успішного поєднання добровільності, стандартів якості та гнучкості. Запроваджена у 1996 році, ця система базується на узгоджених критеріях, які визначаються неурядовими організаціями, такими як «DEHOGA» («Об'єднання підприємств готельного та ресторанного бізнесу»). Це дозволяє створити прозору, зрозумілу і, головне, ефективну модель для оцінки якості готелів.

У Німеччині кожен готель самостійно вирішує, чи брати участь у системі категоризації. Це дозволяє підприємствам уникати зайвого регуляторного тиску та забезпечує максимальну автономію. Єдиною обов'язковою умовою для участі є наявність щонайменше 8 ліжко-місць. Така модель стимулює готелі до самовдосконалення, адже участь у системі сертифікації, особливо у верхніх категоріях, є ознакою високого стандарту якості.

Система «DEHOGA» охоплює понад 7600 готелів різних категорій, що відображають широкий спектр якості – від базових (1 зірка) до розкішних (5 зірок). Найбільший сегмент складають тризіркові готелі (59%), що свідчить про популярність комфортабельного, але доступного сервісу. Водночас найвищий рівень сервісу – п'ятизіркові готелі – становить лише 1,9% від загальної кількості. Це підкреслює ексклюзивність і високі стандарти для цієї категорії [21, с. 82].

Динаміка кількості ночівель у засобах розміщення туристів також дає змогу оцінити популярність різних категорій готелів. У табл. 3.2 представлено аналіз даних щодо ночівель у туристичних засобах розміщення Німеччини за період 2020–2023 рр., який дозволяє простежити зміни попиту залежно від категорій та зовнішніх умов.

Таблиця 3.2

Аналіз кількості ночівель у засобах розміщення туристів Німеччини за 2020-2023 рр.

Роки	Всього	Внутрішній туризм	В'їзний туризм
------	--------	-------------------	----------------

	млн осіб	%	млн осіб	%	млн осіб	%
2020	411,8	100	339,9	82,5	71,9	17,5

Продовження таблиці 3.2

2021	424	100	348,5	82,2	75,5	17,8
2022	436,4	100	356,7	81,7	79,7	18,3
2023	447,3	100	366,5	81,9	80,8	18,1
ТПР		9,8%		8,3%		17,4%

Джерело: [28]

У період з 2020 по 2023 рр. кількість ночівель у засобах розміщення туристів у Німеччині демонструє стабільне зростання. Загальний обсяг ночівель збільшився з 411,8 млн у 2020 році до 447,3 млн у 2023 році, що становить приріст на 9,8%.

Внутрішній туризм залишається домінуючим сегментом, займаючи понад 80% від загального обсягу. Проте його частка дещо знизилася з 82,5% у 2020 році до 81,9% у 2023 році, при цьому абсолютний приріст кількості ночівель у внутрішньому туризмі склав 8,3%. В'їзний туризм демонструє динамічніше зростання. Його обсяг збільшився на 17,4% за чотири роки, підвищившись із 71,9 млн у 2020 році до 80,8 млн у 2023 році. Частка в'їзного туризму зросла з 17,5% до 18,1%, що свідчить про поступове відновлення міжнародних туристичних потоків після пандемічного спаду.

Категоризація засобів розміщення в Німеччині є взірцем організованого підходу до управління туристичною індустрією. Добровільність участі, високі стандарти та чітко структурована система створюють умови для розвитку якості послуг і зміцнення позицій країни на світовому туристичному ринку.

Транспортна та готельна інфраструктура Німеччини знаходиться на передовій інновацій та розвитку в Європі. Тенденції в цих секторах спрямовані на покращення екологічності, зручності та ефективності, а також на адаптацію до нових технологічних реалій. Ці зміни не лише відповідають потребам місцевих жителів, а й роблять Німеччину однією з найбільш привабливих країн для туристів з усього світу.

3.2. Перспективи екотуризму та інноваційні форми туризму

Екотуризм та інноваційні форми туризму стають дедалі важливішими елементами туристичної галузі у всьому світі, і Німеччина не є винятком. З її багатою історією, різноманітними природними ландшафтами та розвиненою інфраструктурою, країна пропонує значні можливості для розвитку цих напрямків туризму.

Німеччина є однією з європейських країн, яка активно підтримує екотуризм. На її території знаходиться 16 національних парків, понад 100 природних заповідників і більше 15 біосферних резерватів, визнаних ЮНЕСКО. Ці природні об'єкти надають туристам можливість насолоджуватися незайманою природою, вивчати біорізноманіття та долучатися до екологічно свідомого відпочинку [8, с. 119].

Одним із найпопулярніших місць для екотуризму є Чорний ліс (Шварцвальд). Туристи можуть насолоджуватися пішими та велосипедними маршрутами, що проходять через густі ліси, водоспади й мальовничі гірські краєвиди. Інший приклад — Ваттове море на півночі Німеччини, де відвідувачі можуть спостерігати за унікальною екосистемою приливно-відпливної зони.

Екотуризм у Німеччині активно підтримується за допомогою ініціатив, спрямованих на скорочення викидів вуглецю, використання відновлюваних джерел енергії та популяризацію сталого транспорту. Наприклад, багато туристичних об'єктів доступні завдяки розгалуженій мережі громадського транспорту, що включає поїзди, електробуси та навіть велосипеди [5].

Одним із ключових аспектів екотуризму в Німеччині є інтеграція природоохоронних заходів та сталих практик у туристичну інфраструктуру. Для наочного відображення основних напрямів розвитку екотуризму в країні пропонуємо розглянути їх у табл. 3.3, яка подає детальний опис стратегій, спрямованих на підтримку сталого туризму.

Таблиця 3.3

Основні напрями розвитку екотуризму в Німеччині

Напрямок розвитку	Опис
Розширення національних парків	Збільшення площі природоохоронних територій для збереження біорізноманіття та розвитку екотуризму
Екологічна освіта	Проведення освітніх програм для туристів щодо збереження природи та сталого розвитку
Підтримка місцевих громад	Залучення місцевого населення до туристичної діяльності для підвищення їх добробуту
Розвиток екологічної інфраструктури	Створення екологічно чистих засобів розміщення та транспорту для туристів

Джерело: [52]

Екотуризм у Німеччині спрямований на збереження природи та задоволення потреб туристів. Розширення національних парків сприяє захисту біорізноманіття, тоді як екологічна освіта формує відповідальне ставлення до довкілля.

Підтримка місцевих громад забезпечує економічний розвиток регіонів через залучення населення до туристичної діяльності. Розвиток екологічної інфраструктури створює комфортні та екологічно чисті умови для відпочинку, що відповідають принципам сталого розвитку.

Екотуризм у Німеччині поєднує природоохоронні ініціативи з потребами туристів, сприяючи сталому розвитку та збереженню екосистем. Водночас країна активно впроваджує нові напрями в туристичній галузі, які розширюють можливості для подорожей і задовольняють інтереси різних груп мандрівників. У табл. 3.4 представлено інноваційні види туризму, які розвиваються в Німеччині.

Таблиця 3.4

Інноваційні види туризму в Німеччині

Вид туризму	Опис
Велнес-туризм	Поєднання відпочинку з оздоровчими процедурами, такими як спа, фітнес та медитація
Гастрономічний туризм	Відвідування регіонів з метою дегустації місцевих страв та напоїв, участь у кулінарних майстер-класах

Промисловий туризм	Екскурсії на діючі підприємства та заводи, ознайомлення з виробничими процесами та історією індустрії
--------------------	---

Джерело: [59]

Німеччина активно розвиває інноваційні види туризму, які враховують сучасні тенденції та запити туристів, що прагнуть отримати унікальний досвід. Одним із таких напрямів є велнес-туризм, що об'єднує відпочинок із турботою про здоров'я. Це відповідає популярності здорового способу життя, який стає невід'ємною частиною повсякденності багатьох людей.

Ще одним перспективним напрямом є гастрономічний туризм, що дозволяє туристам зануритися в кулінарний світ Німеччини. Подорожуючі не тільки смакують автентичні страви, але й беруть участь у кулінарних майстер-класах, що надає поїздки інтерактивний та емоційний вимір.

Промисловий туризм пропонує зовсім інший досвід — знайомство з промисловою спадщиною та сучасними досягненнями країни. Відвідування заводів, музеїв техніки та інноваційних центрів надає можливість глибше зрозуміти економічний розвиток Німеччини та її роль у світовій промисловості.

Таким чином, інноваційні напрями туризму в Німеччині не лише урізноманітнюють туристичні пропозиції, але й сприяють залученню нових аудиторій. Особливе значення в цьому контексті має впровадження екологічних ініціатив, які не тільки відповідають сучасним запитам туристів, але й сприяють сталому розвитку галузі.

Таблиця 3.5

Екологічні ініціативи в туристичній галузі Німеччини

Ініціатива	Опис
Umweltschutz	Охорона навколишнього середовища як спосіб життя, впровадження екологічних стандартів у туризмі.
Energiewende	Перехід до відновлюваних джерел енергії, використання сонячної та вітрової енергії в туристичній інфраструктурі.
Лісовідновлювальні проекти	Масштабні програми з відновлення лісів, що сприяють розвитку екотуризму та збереженню біорізноманіття.

Джерело: [58]

Три ключові напрями, що виділяються у цьому контексті, – це охорона

навколишнього середовища (Umweltschutz), перехід до відновлюваних джерел енергії (Energiewende) та лісовідновлювальні проєкти.

Umweltschutz передбачає впровадження екологічних стандартів, які охоплюють всі аспекти туристичної діяльності. Це стосується використання ресурсозберігаючих технологій у готелях, популяризації екологічного транспорту, а також проведення просвітницьких кампаній серед туристів. Такий підхід сприяє формуванню культури відповідального туризму, де захист природи стає частиною повсякденного життя.

Energiewende, або енергетичний перехід, фокусується на використанні відновлюваних джерел енергії. У туристичній інфраструктурі дедалі частіше застосовують сонячні панелі, вітрові турбіни та системи енергоефективності. Це не лише зменшує викиди вуглекислого газу, а й створює імідж сучасного, "зеленого" туризму.

Лісовідновлювальні проєкти є ще одним важливим напрямом. Вони включають програми з відновлення лісових екосистем, які сприяють збереженню біорізноманіття та створюють умови для розвитку екотуризму. Наприклад, туристи можуть брати участь у висадженні дерев, що поєднує відпочинок із внеском у збереження природи.

Таким чином, екологічні ініціативи в Німеччині показують, що туризм може бути не лише способом відкриття світу, але й засобом захисту довкілля. Цей підхід слугує прикладом для інших країн, як гармонізувати економічні вигоди туризму із збереженням природного багатства.

У табл. 3.6 подано приклади успішних екотуристичних проєктів у Німеччині, які демонструють, як інноваційні підходи до туризму можуть сприяти збереженню природних ресурсів і популяризації екологічної свідомості.

Приклади успішних екотуристичних проєктів у Німеччині
Інноваційні види туризму в Німеччині

Проект	Опис
Національний парк «Баварський ліс»	Перший національний парк Німеччини, відомий своїми екологічними стежками та освітніми програмами.
Біосферний заповідник «Шварцвальд»	Захищена територія, що пропонує туристам екологічні маршрути та місцеві екопродукти.
Екологічний центр «Радольфцелль»	Освітній центр на Боденському озері, який пропонує програми з екологічної освіти та сталого розвитку.

Джерело: [69]

Екотуризм є одним із найбільш інноваційних напрямів сучасної туристичної індустрії. Німеччина, завдяки своїм природним багатствам та зосередженню на сталому розвитку, стала прикладом для багатьох країн у цьому напрямі. Особливо успішними є проєкти, які гармонійно поєднують екологічні ініціативи з туристичною діяльністю.

Першим і яскравим прикладом є Національний парк «Баварський ліс», що став першим національним парком у Німеччині. Цей парк відомий своїми екологічними стежками, які дозволяють туристам зануритися в дику природу, зберігаючи її недоторканою. Освітні програми парку спрямовані на підвищення обізнаності відвідувачів щодо збереження біорізноманіття та важливості екологічної рівноваги.

Біосферний заповідник «Шварцвальд» пропонує туристам екологічні маршрути, які проходять через найкрасивіші частини Чорного лісу. Тут також розвивається місцева гастрономія, заснована на екопродуктах, що сприяє підтримці місцевих фермерів та ремісників. Це ідеальний приклад інтеграції місцевої культури в концепцію сталого туризму [51].

Ще одним важливим проєктом є Екологічний центр «Радольфцелль», розташований на Боденському озері. Центр фокусується на екологічній освіті та програмах сталого розвитку. Відвідувачі можуть дізнатися про сучасні

методи захисту природи, беручи участь у інтерактивних заходах і практичних семінарах.

Ці приклади демонструють, як інноваційні підходи до туризму сприяють збереженню природи, розвитку місцевих громад та підвищенню екологічної свідомості суспільства. Зокрема, Німеччина пропонує низку екотуристичних маршрутів, які ілюструють ефективність поєднання культурного та природного спадку зі сталим розвитком.

Таблиця 3.7

Приклади екотуристичних маршрутів у Німеччині

Маршрут	Опис
Зелений пояс	Маршрут вздовж колишнього кордону між Східною та Західною Німеччиною, що проходить через численні природні заповідники та національні парки.
Романтична дорога	Популярний туристичний маршрут, що поєднує культурні та природні пам'ятки, сприяючи сталому туризму.
Шлях німецьких казок	Тематичний маршрут, присвячений братам Грімм, який проходить через екологічно чисті регіони та історичні міста.

Джерело: [8]

Екотуристичні маршрути в Німеччині демонструють гармонійне поєднання природної краси, культурної спадщини та сталого туризму. "Зелений пояс" знайомить туристів із природними заповідниками та національними парками вздовж історичного кордону, сприяючи збереженню біорізноманіття. "Романтична дорога" пропонує насичений досвід, поєднуючи культурні та природні пам'ятки, що робить маршрут привабливим для різноманітних груп туристів.

"Шлях німецьких казок" відкриває світ братів Грімм через екологічно чисті регіони та історичні міста, заохочуючи до глибшого пізнання традицій і природи країни. Такі маршрути сприяють розвитку екотуризму, зберігаючи природне й культурне багатство для майбутніх поколінь.

Попри активний розвиток екотуризму та інноваційних форм туризму, існують і певні виклики. До них належать необхідність підвищення обі-

знаності туристів про важливість сталого туризму, інтеграція сучасних технологій у туристичну інфраструктуру та збереження природних ресурсів у умовах зростання туристичних потоків.

Проте перспективи розвитку залишаються багатообіцяючими. Німеччина активно інвестує в екологічну інфраструктуру, підтримує місцеві ініціативи та співпрацює з міжнародними організаціями для обміну досвідом. Водночас уряд і туристичні оператори роблять акцент на освіті туристів, пропонуючи інформаційні кампанії про екологічно відповідальну поведінку під час подорожей.

Екотуризм та інноваційні форми туризму в Німеччині демонструють значний потенціал для розвитку. Завдяки багатим природним ресурсам, прогресивним технологіям та підтримці на державному рівні країна є прикладом для інших у сфері сталого туризму. Інтеграція екологічних і технологічних рішень у туристичну індустрію сприятиме не лише збереженню природи, але й створенню унікального досвіду для відвідувачів.

3.3. Перспективи боротьби с наслідками COVID-19 в туристичній галузі Німеччини

Міжнародні туристичні потоки відіграють ключову роль у економічному розвитку багатьох країн, і Німеччина, яка стабільно входить до числа провідних туристичних напрямків ЄС, є яскравим прикладом цього. Туристична галузь Німеччини робить значний внесок у валовий внутрішній продукт країни, створює робочі місця, залучає іноземні інвестиції, стимулює розвиток інфраструктури та забезпечує державний бюджет через податкові надходження.

Розвиток туристичної інфраструктури стимулює активне зростання регіонів, створюючи нові можливості для місцевого бізнесу. Це, у свою чергу, підтримує розвиток таких галузей, як транспорт, готельний бізнес, га-

строномія та культура. Так, організація міжнародних подій, наприклад, Чемпіонату світу з футболу 2006 року, не лише підвищує привабливість країни для туристів, а й залишає позитивний економічний слід у регіонах.

Аналіз міжнародних туристичних потоків до Німеччини за період з 2000 по 2023 рік показує кілька ключових тенденцій (рис. 3.2).

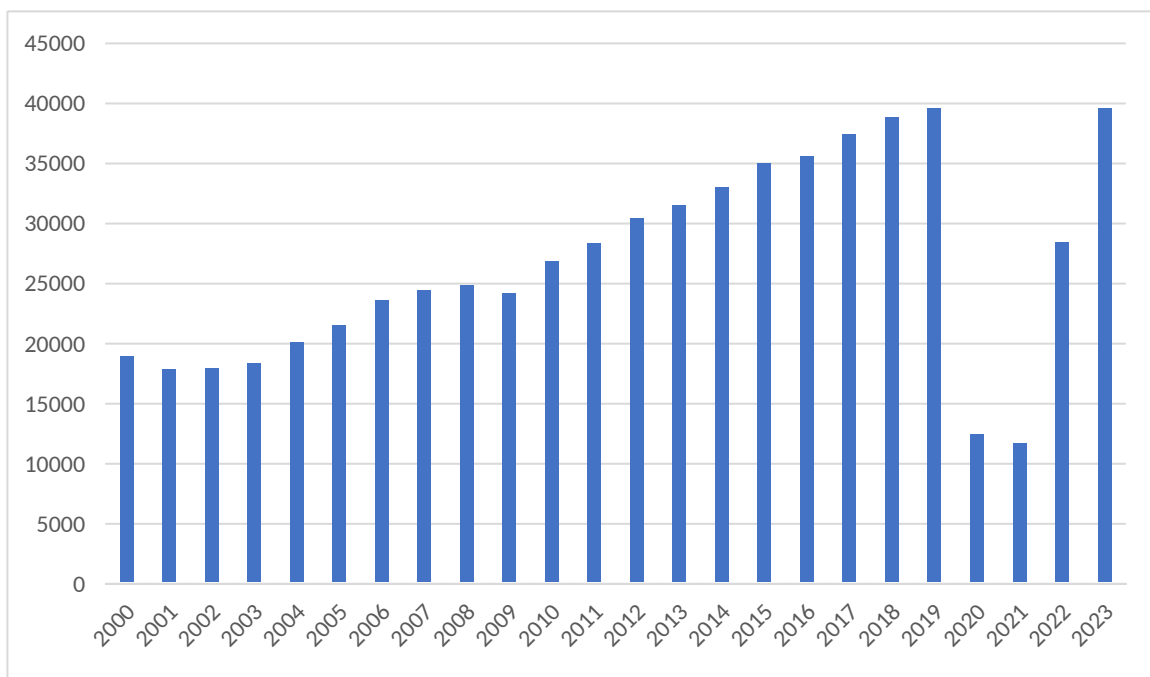

Рисунок 3.2 – Кількість міжнародних туристів у Німеччині з 2000 по 2023 рік, млн осіб [71]

З 2000 до 2019 року кількість туристів зростала стабільно, збільшившись з 18983 мільйонів до 39563 мільйонів осіб. Основними причинами цього стали активні маркетингові кампанії, покращення туристичної інфраструктури та високий рівень послуг у сфері гостинності.

Найстрімкіше зростання відбувалося в період з 2009 до 2019 року, коли кількість туристів зросла з 24220 мільйонів до 39563 мільйонів. Це було частково обумовлено відновленням економіки після фінансової кризи 2008 року та зростанням популярності Німеччини серед туристів з ЄС і з-за його меж.

Пандемія Covid-19 стала найбільшим викликом для туристичної галузі. У 2020 році кількість туристів у Німеччині різко скоротилася на 68,5% порівняно з 2019 роком, досягнувши лише 12449 мільйонів. У 2021 році ситуація ще більше погіршилася. Причинами цього були суворі карантинні заходи,

обмеження на міжнародні подорожі, закриття готелів, музеїв та ресторанів [54, с. 20].

Однак у 2022 році почалося поступове відновлення. Кількість туристів зросла до 28463 мільйонів, а в 2023 році Німеччина повернулася до докризових показників – 39578 мільйонів. Це свідчить про високу адаптивність туристичної галузі країни та ефективність заходів з відновлення.

Стабільне довгострокове зростання кількості туристів до Німеччини свідчить про її привабливість як туристичного напрямку. Попри значний удар, нанесений пандемією Covid-19 міжнародній туристичній галузі, завдяки успішним заходам відновлення, країна повернулася до докризових рівнів у 2023 році [62].

Відновлення в 2023 році демонструє не лише стійкість туристичного сектору Німеччини, а й його потенціал для подальшого зростання. Довгострокова тенденція зростання туристичних потоків, яка спостерігалася навіть з урахуванням короткострокових спадів під час фінансової кризи 2008 року та пандемії Covid-19, підтверджує стабільну привабливість країни. У 2022–2023 роках Німеччина довела здатність швидко адаптуватися до нових викликів, завдяки чому туристична галузь знову демонструє високі результати.

Хоча загальна кількість туристів зросла, структура туристичних потоків могла змінитися під впливом війни в Україні. Зокрема, кількість туристів із країн Східної Європи, зокрема України та Росії, ймовірно, зменшилася. Натомість, можливо, спостерігається збільшення туристичних потоків із країн ЄС або регіонів, менш постраждалих від конфлікту.

Економічна нестабільність у Європі, зокрема зростання цін на енергоносії, інфляція та невизначеність, могли вплинути на туристичні потоки з країн, що зазнали економічних труднощів. Проте загальне зростання кількості туристів у 2023 році вказує на те, що вплив цих факторів виявився незначним.

Аналіз середньої тривалості перебування міжнародних туристів у Німеччині за період з 2000 до 2023 року показує кілька важливих тенденцій.

З 2000 до 2019 року спостерігалось поступове скорочення цього показника: у 2000 році середня тривалість становила 2,32 дня, а до 2019 року зменшилася до 2,10 дня.

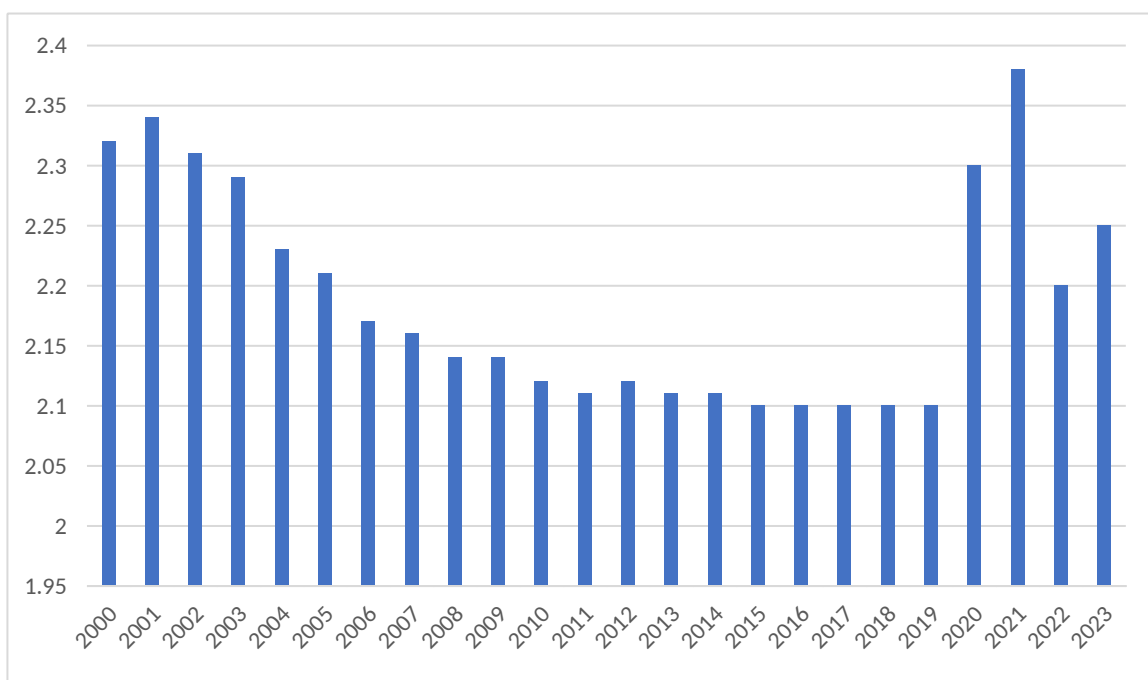

Рисунок 3.3 – Середня тривалість перебування туристів у Німеччині з 2000 по 2023 рік, у днях [71]

Середня тривалість перебування туристів у Німеччині з 2000 до 2023 року демонструє загальну тенденцію до зниження, хоча в цьому періоді спостерігалися важливі аномалії, зокрема під час пандемії Covid-19.

Під час пандемії Covid-19 середня тривалість перебування значно зросла. У 2020 році цей показник досяг 2,30 дня, а в 2021 році підвищився до 2,40 дня. Основними причинами цього зростання були [64]:

1. Обмежені можливості для частих подорожей. Через суворі карантинні заходи туристи, які мали змогу подорожувати, намагалися використати цю можливість для триваліших поїздок.
2. Нестабільність авіаперельотів. Туристи обирали довші подорожі, щоб зменшити ризики, пов'язані з перельотами та обмеженнями.
3. Зміна фокусу на відпочинок і відновлення. Після стресового періоду пандемії люди віддавали перевагу спокійному та тривалому відпочинку, ніж коротким бізнес-подорожам.

У 2022 році середня тривалість перебування знизилася до 2,20 дня, що свідчить про поступове повернення до звичних моделей туризму. У 2023 році цей показник трохи зріс до 2,25 дня, залишаючись, однак, нижчим за рівень 2020–2021 років. Такі зміни вказують на те, що, хоча туристична галузь Німеччини відновлюється, деякі нові тенденції все ще впливають на поведінку мандрівників.

Аналізуючи дані за весь період з 2000 до 2023 року, можна побачити загальну тенденцію до скорочення середньої тривалості перебування туристів у Німеччині. Популярність коротких подорожей, зростання кількості бюджетних авіаліній та конкуренція з іншими європейськими напрямками сприяють цій тенденції. Туристи все частіше обирають короткі вікенди або подорожі в декілька країн, ніж тривалі відпустки в одному місці.

Війна в Україні не мала значного прямого впливу на середню тривалість перебування туристів у Німеччині. Хоча зменшення туристичних потоків з України та Росії могло змінити структуру туристів, це не відобразилося на показниках тривалості перебування. Основними факторами, які впливали на зміни в цьому показнику в період з 2020 до 2023 року, залишалися пандемія Covid-19 та пов'язані з нею обмеження.

Економічні труднощі, спричинені війною, такі як зростання цін на енергоносії та інфляція, могли вплинути на туристичні рішення щодо тривалості подорожей. Проте дані вказують на те, що їхній вплив був мінімальним [67].

Аналіз витрат міжнародних туристів у Німеччині за період з 2000 до 2023 року вказує на загальну тенденцію до зростання, попри короткострокові спади через глобальні кризи (рис. 3.4). Ці витрати є важливим показником економічного впливу туризму на національну економіку, оскільки вони прямо пов'язані з доходами у таких секторах, як гостинність, транспорт, гастрономія та роздрібна торгівля.

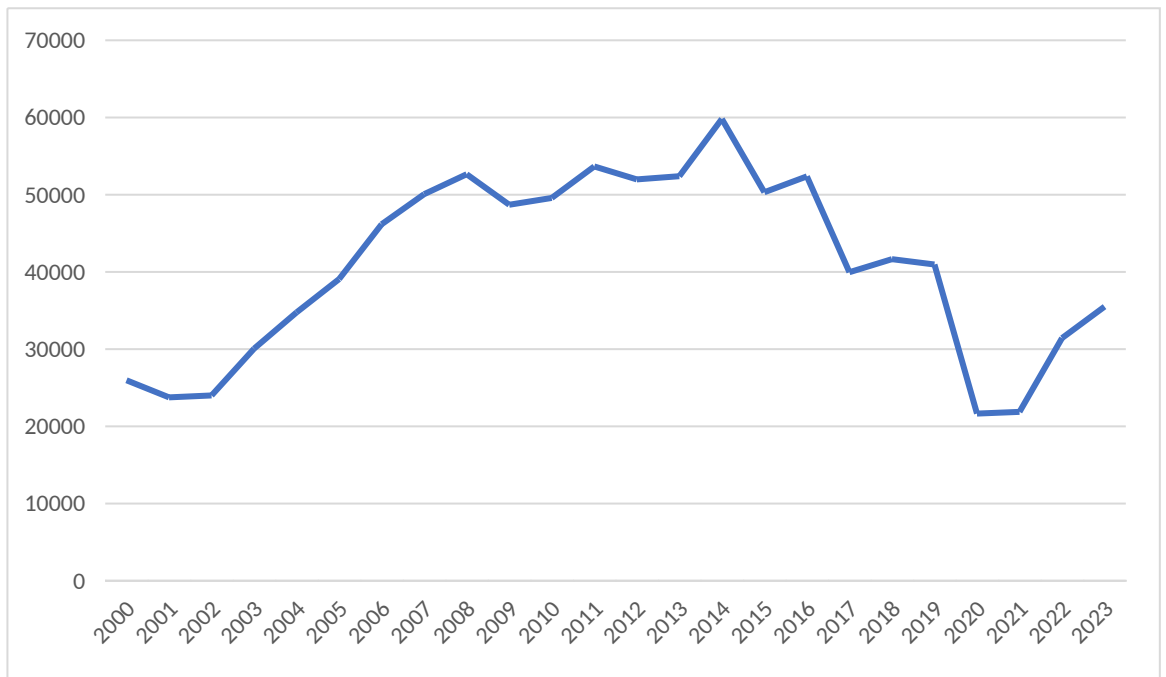

Рисунок 3.2 – Витрати міжнародних туристів у Німеччині з 2000 по 2023 рік, млн доларів США [71]

З 2000 до 2008 року спостерігалось стабільне зростання витрат туристів – з 24,943 мільйонів доларів США до 53,402 мільйонів доларів. Це зростання було спричинене:

1. Збільшенням туристичних потоків. Туристи частіше обирали Німеччину завдяки її багатій культурній спадщині та високому рівню сервісу.
2. Зростанням витрат на послуги. Розвиток туристичної інфраструктури та підвищення якості послуг стимулювали зростання середнього чека туриста.

Пандемія Covid-19 стала найбільшим викликом для туризму за останні десятиліття. У 2020 році витрати туристів знизилися до 22,068 мільйонів доларів, а у 2021 році залишалися на схожому рівні – 22,137 мільйонів доларів. Основні причини цього [69]:

1. Обмеження на подорожі та карантинні заходи. Закриття кордонів і зменшення міжнародних поїздок суттєво скоротили туристичну активність.
2. Економічна нестабільність. Туристи менше витрачали через невідомість та зниження доходів.

З 2022 року туристичний сектор Німеччини почав відновлюватися. Витрати зросли до 31,257 мільйонів доларів, а у 2023 році досягли 34,789 міль-

йонів доларів. Це відновлення зумовлене:

1. Скасуванням карантинних обмежень. Збільшення мобільності сприяло поверненню туристів.

2. Зростанням попиту на подорожі. Після тривалих обмежень люди почали активніше планувати відпустки.

3. Підтримкою держави. Інвестиції у відновлення туризму та промоція Німеччини як безпечного напрямку сприяли поверненню туристів.

Дані за 2022–2023 роки свідчать, що прямого негативного впливу війни в Україні на витрати міжнародних туристів у Німеччині не було. Хоча війна могла вплинути на економічні показники в Європі, основними драйверами змін у витратах залишалися пандемія та процеси відновлення після неї.

Динаміка витрат міжнародних туристів у Німеччині демонструє загальну тенденцію до зростання, попри короткострокові спади через глобальні кризи. Пандемія Covid-19 мала найбільший вплив на цей показник, однак туристична галузь країни продемонструвала високу адаптивність та стійкість. Відновлення у 2022–2023 роках підтверджує ефективність заходів, спрямованих на підтримку туризму, та вказує на значний потенціал для подальшого розвитку галузі.

ВИСНОВКИ

Німеччина є однією з провідних країн світу в галузі туризму завдяки своєму вигідному географічному розташуванню, розвиненій інфраструктурі, багатій культурній спадщині та природному розмаїттю. Розташована в центрі Європи, країна стала не лише важливим транспортним вузлом, але й популярною туристичною дестинацією, яка поєднує культурний, екологічний, оздоровчий та активний туризм. Від мальовничих Альпійських гір, узбережжя Балтійського та Північного морів до численних річок, озер та густих лісів, природні умови Німеччини створюють ідеальні можливості для розвитку різноманітних видів відпочинку та розваг.

Туристична інфраструктура Німеччини постійно вдосконалюється, забезпечуючи зручність подорожей та комфорт для туристів. Розгалужена мережа залізниць, автострад, аеропортів та водних шляхів дозволяє легко дістатися до будь-якого куточка країни, а високий рівень обслуговування в готелях, ресторанах і туристичних центрах відповідає найкращим міжнародним стандартам. Особливу увагу Німеччина приділяє сталому розвитку туризму, впроваджуючи екологічні практики, зберігаючи природні ресурси та популяризуючи використання відновлюваної енергії. Такий підхід дозволяє зберегти природну красу країни, забезпечуючи її привабливість для майбутніх поколінь.

Багатство історичної та культурної спадщини Німеччини також сприяє розвитку туризму. Середньовічні замки, старовинні міста, архітектурні шедеври, музеї світового рівня та тематичні маршрути, такі як "Романтичний шлях" або "Шлях казок", пропонують туристам унікальні враження. Культурні традиції, такі як місцеві фестивалі, ярмарки та кухня, додають туристичному досвіду особливої автентичності, перетворюючи подорож на незабутню пригоду.

Екологічний та оздоровчий туризм також займають важливе місце в структурі туристичної індустрії країни. Національні парки, природні заповід-

ники, термальні курорти та оздоровчі комплекси приваблюють туристів, які прагнуть поєднати відпочинок із гармонією природи та оздоровленням. Альпійські курорти, узбережжя Балтійського і Північного морів, а також еко-туристичні маршрути, такі як "Зелений пояс Німеччини", демонструють, як можна інтегрувати туризм і охорону довкілля.

Німеччина є прикладом того, як історія, культура, природа та сучасні технології можуть поєднуватися для створення унікальної туристичної пропозиції. Високий рівень інновацій, стратегічне планування та акцент на екологічність дозволяють країні зберігати конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Завдяки своєму багатогранному підходу до розвитку туризму, Німеччина не лише приваблює мільйони туристів щороку, але й встановлює нові стандарти для туристичної галузі, слугуючи прикладом для інших країн.

Замки та фортеці Німеччини – це не лише чудові зразки архітектури, а й віхи в історичному та культурному розвитку країни. Вони виступають символами епох, зберігаючи пам'ять про середньовічних рицарів, королівські династії та політичні події. Кожна з цих споруд, як-от Нойшванштайн, Ельц чи Вартбург, має свою унікальну історію та художню цінність, які викликають інтерес як у мандрівників, так і в дослідників.

Замки не лише зберегли свою історичну велич, але й стали важливими елементами сучасної туристичної індустрії. Їхні унікальні особливості – від романтичної атмосфери до культурного значення - перетворили ці пам'ятки на обов'язкові для відвідування місця. Вони сприяють популяризації Німеччини як країни з багатою спадщиною, а також підтримують економічний розвиток через туризм.

Сьогодні ці історичні об'єкти – це місток між минулим і сучасністю, де кожен може відчутися магією старовини, зануритися в атмосферу легенд і насолодитися красою архітектури. Їх збереження і реставрація є ключовими завданнями, які забезпечують передачу цієї унікальної спадщини майбутнім поколінням.

Німеччина є прикладом високорозвиненої країни, що ефективно використовує свої ресурси у транспортній і туристичній галузях. Її транспортна інфраструктура вирізняється технологічними інноваціями, екологічністю та широкими можливостями для подорожей, що робить країну привабливою для міжнародних і внутрішніх туристів. Готельна індустрія підтримує високі стандарти якості та пропонує широкий спектр послуг, адаптуючись до потреб різних категорій мандрівників.

Екотуризм і інноваційні форми туризму в Німеччині демонструють значний потенціал для сталого розвитку галузі. Інтеграція природоохоронних ініціатив, розширення національних парків і підтримка місцевих громад створюють умови для збереження природних багатств та економічного зростання. Інноваційні напрями, такі як велнес-, гастрономічний і промисловий туризм, додають різноманіття до туристичних пропозицій країни.

Попри виклики, спричинені пандемією COVID-19, туристична галузь Німеччини продемонструвала високу стійкість і швидке відновлення. Повернення до докризових показників у 2023 році підтверджує привабливість Німеччини як туристичного напрямку, зокрема завдяки комплексним заходам підтримки галузі. Успішна інтеграція екологічних і технологічних рішень у транспортну й туристичну інфраструктуру сприяє сталому розвитку країни та її позиціонуванню як одного з провідних центрів туризму в Європі.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

1. 10 казкових замків Німеччини, які повинен побачити кожен. URL: https://tripmydream.ua/media/neobychnye-mesta/10-kazkovih-zamkiv-nimechchyny-yaki-maye-pobachyty-kozhen#google_vignette (дата звернення 19.09.2024)
2. Аніпко Н. П. Туристичне країнознавство. Західна та Північна Європа : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 236 с.
3. Бартошук О. В. Моделі розвитку індустрії туризму (зарубіжний досвід). веб-сайт. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/bartoshuk.htm (дата звернення 19.09.2024)
4. Божидарнік Т. В. Міжнародний туризм. Луцьк: Редакційно-видавничий відділ ЛНТУ, 2011. 352 с.
5. Бондарь В. В., Ганжа Я. Л. Екологічний туризм як складова розвитку сільського туризму. URL: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_127/11.pdf (дата звернення 19.09.2024)
6. Внучко С., Тимошенко Т. Covid-19 та соціальний діалог в туристичній галузі: практика ЄС та українські реалії. Київ : Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2020. 28 с.
7. Войтенко К. К. Кластерний підхід до формування та розвитку туристських дестинацій з урахуванням туристського потенціалу міст. Комунальне господарство міст. 2014. Вип. 117. С. 26–31.
8. Воробйова О. А. Екологічний туризм як чинник сталого розвитку природно-заповідних територій. Екологічні науки. 2012. № 2. С. 119-129.
9. Галасюк С. С., Цимбаліст О. Ю. Світові та національні тенденції розвитку ділового туризму. Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., 15-16 грудня 2017 р. Дніпро: НО «Перспектива», 2017. Ч. 1. С. 9-12.
10. Гальків Л. І., Галаз Л. В., Денбіцка І. Теоретичні засади та інституційне

середовище розвитку медичного туризму в системі чинників попередження втрат людського капіталу. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія “Проблеми економіки та управління”, Вип. 4, 2019. С. 24–33.

11. Географічна характеристика Німеччини. URL: <http://www.geograf.com.ua/germany> (дата звернення 19.09.2024)
12. Дані з сайту Всесвітньої туристичної організації. URL: <http://www.unwto.org> (дата звернення 19.09.2024)
13. Дехтяр Н. А. Тенденції розвитку світового ринку ділового туризму. Проблеми економіки. 2014. № 1. С. 43-51. URL: www.problecon.com/pdf/2014/1_0/43 (дата звернення 19.09.2024)
14. Дишловий І. М. Питання формування та функціонування кластерів у рекреаційно-туристичному комплексі регіону. Економічні інновації. 2011. Вип. 44. С. 79–89.
15. Єсіпов І. М. Вплив епідемії covid-19 на в'їзний та виїзний туризм у Німеччині. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/249.pdf> (дата звернення 19.09.2024)
16. Індустріальні парки Котбуса. URL: <https://www.egc-cottbus.de/ru/kotbus-predlagaet/zhizn-i-zhilaja-sreda> (дата звернення 19.09.2024)
17. Калина Т. Є., Константінова О. В., Арзуманян Т. Ю. Розвиток туристично-рекреаційної діяльності на природоохоронних територіях. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2017. № 3. С. 39-45.
18. Ковешніков В. Винний та гастрономічний туризм: важливий потенціал розвитку економіки. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 4. С. 32-37.
19. Кононов І. Ф. 30. Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика: Хрестоматія з сучасної зарубіжної соціології регіонів. 2017. 384 с.
20. Корнійчук Л. В. Проблеми реформування Європейського союзу на сучасному етапі. 2018. С. 135-143.
21. Коцан Н. Досвід організації готельного бізнесу в Німеччині. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

- РОЗДІЛ III. Рекреаційна географія та географія туризму. 3 (376), 2018. 82-87 с.
22. Мальська М. П. Готельний бізнес: теорія та практика : підручник. 2-ге вид. переробл. та доповн. Київ : Центр учб. літ., 2012. 472 с.
23. Марченко О. А. Трансформації та удосконалення регіональної структури туристичної галузі : монографія. Херсон : Айлант. 2014. 344 с.
24. Мілана Г. М. Міжнародний туризм: стан та перспективи розвитку. URL: <https://milanaspess.wordpress.com> (дата звернення 19.09.2024)
25. Миронов Ю. Б., Свидрук І. І. Туризм як чинник економічного розвитку країни. Науковий вісник НЛТУ України. 2016. Вип. 26.6. С. 255–262.
26. Михайліченко Г. І. Формування інноваційних туристичних кластерів як конкурентної переваги розвитку регіону. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2012. С. 341–349.
27. Найпопулярніші палаци й замки Німеччини. URL: <https://www.dw.com/uk/najpopularnisi-palaci-j-zamki-nimeccini-fotodobirka/a-69305276> (дата звернення 19.09.2024)
28. Опанащук Ю. Я., Шмигельська Є. А. Світові досягнення та інноваційні технології в сучасному туристичному та готельно-ресторанному бізнесі. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/36322a8b-17c7-4404-b3cf-24e3267a44f5/content> (дата звернення 19.09.2024)
29. Особливості Німеччини. URL: <https://dovidka.biz.ua/osoblyvosti-nimechchyny> (дата звернення 19.09.2024)
30. Офіційний сайт Євростату. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/> (дата звернення 19.09.2024)
31. Парфіненк А. Ю. Особливості формування та реалізації туристичної політики держави: міжнародний, національний, регіональний досвід: монографія. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 280 с.
32. Савіцька, О. П. Формування конкурентного потенціалу туристичних підприємств в умовах сталого розвитку: Науковий вісник НЛТУ України. 2015. Вип. 25.9. С. 166-172.

33. Самохвал О. О. Туристична освіта німецькомовних країн Західної Європи : ретроспектива та сучасний стан: монографія. Вінниця : Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. 556 с.
34. Смерічевський С. Ф. Особливості трансформації світового ринку авіаційних перевезень. Науковий вісник Ужгородського університету, 2015. С. 29-37.
35. Стиль життя. Сталий туризм. Факти про Німеччину : актуалізоване видання / М. Бішоф та ін. Франкфурт-на-Майні ; Берлін : Fazit Communication GmbH, 2018. 180 с. URL: <https://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/uk/kategoriyi/styl-zhyttya/stalyy-turyzm> (дата звернення 19.09.2024)
36. Табенська О. І. Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності в Німеччині. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 34, 2020. 185-190 с.
37. Танасійчук О. Туристична Німеччина чекає українців. Укрінформ. Мультимедійна платформа іномовлення України. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2247361-turisticna-nimeccina-cekae-na-uk-rainciv.html> (дата звернення 19.09.2024)
38. Тищенко П. В. Теоретичні аспекти та розвиток подієвого туризму регіону. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. Ужгород, 2011. Вип. 33. Ч. 4. С. 124 –128.
39. Ткачук Л. М. Політико-географічна проблематика у дослідженнях туризму. К., 2014. Вип. 2 (70). С. 32-39.
40. Топ-20 найкрасивіших замків Німеччини. URL: <https://travelua.com.ua/world/nimechchyna/top-20-najkrasyvishyh-zamkiv-nimechchyny.html> (дата звернення 19.09.2024)
41. Туризм XXI століття: глобальні виклики та цивілізаційні цінності : тези доп. III Міжнар. наук.- практ. конф. (Київ, 23 трав. 2023 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. 267 с.
42. Устименко Л. М. Подієвий туризм як історико-культурне явище. Культура і сучасність. 2013, Вип. 1. С. 88-92.

43. Устименко Л. М., Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: навчальний посібник. Київ, 2017. 372 с.
44. Фокін С. П. Міжнародний гральний бізнес як чинник розвитку туризму. Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і практики: матеріали міжн. наук.-практ. конф. Київ : НАУ, 2020. Том 4. С. 143 – 151.
45. Фокін С. П. Особливості івент-туризму Німеччини. Туристичне регіональнознавство: матеріали наук.-практ. семінару кафедри міжнародного туризму та країнознавства Національного авіаційного університету : збірник тез. Київ : НАУ, 2022. С. 50 - 55.
46. Як Німеччина стала лідеркою в боротьбі з COVID-19 у Європі. URL: <https://www.dw.com/uk/як-німеччина-стала-лідеркою-в-боротьбі-з-covid-19-у-європі/a-53145284> (дата звернення 19.09.2024)
47. Abbasi K. R., Abbas J., Tufail M. Revisiting electricity consumption, price, and real GDP: a modified sectoral level analysis from Pakistan. Energy Policy, 2021, 149
48. Abbasi K. R., et al. Analyzing the role of industrial sector's electricity consumption, prices, and GDP: A modified empirical evidence from Pakistan. Aims Energy, 2021b, 9 (1), 29–49.
49. Abbasi K. R., et al. How energy consumption, industrial growth, urbanization, and CO2 emissions affect economic growth in Pakistan? A novel dynamic ARDL simulations approach. Energy, 2021a, 221
50. Aguiar A., Chepeliev M., Corong E., McDougall R., van der Mensbrugge D. The GTAP Data Base: Version 10. Journal of Global Economic Analysis, 2019, 4(1), 1-27.
51. Deutscher Wandertag. URL: <https://www.wanderverband.de/termine/deutscher-wandertag> (дата звернення 19.09.2024)
52. EMAS The Eco-Management and Audit Scheme. URL: https://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm (дата звернення 19.09.2024)
53. ETH Zürich KOF Economic Forecasts. Economic Forecast. 2021. URL:

<https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/forecasts/kof-economic-forecast.html> (дата звернення 19.09.2024)

54. Im J., Kim J., Choeh J.Y. COVID-19, social distancing, and risk-averse actions of hospitality and tourism consumers: a case of South Korea. *J. Destin. Market. Manag.*, 2021, 20
55. Jackson J., Murphy P. Clusters in regional tourism. An Australian case. *Annals of Tourism Research*. 4 (33). P. 1018–1035. 2016.
56. Kieler Woche. URL: <https://www.kieler-woche.de/index.php> (дата звернення 19.09.2024)
57. Lee C.-C., Chen M.-P. Ecological footprint, tourism development, and country risk: international evidence. *J. Cleaner Prod.*, 2021, 279
58. Ma X., et al. Nouveauté or Cliché? Assessment on island ecological vulnerability to tourism: application to Zhoushan, China. *Ecol. Indic.*, 2020, 113
59. McCabe S., Qiao G. A review of research into social tourism: launching the annals of tourism research curated collection on social tourism. *Ann. Tour. Res.* 2020, 85
60. Michael E. Tourism micro-clusters. *Tourism Economics*. 9 (2). P. 133–145. 2013.
61. Official website of the publication «Pollstar». URL: <https://www.pollstar.com/> (дата звернення 19.09.2024)
62. Reuters COVID-19 Vaccination Tracker, based on Our World in Data, University of Oxford. 2021. URL: <https://graphics.reuters.com/world-coronavirus-tracker-and-maps/vaccination-rollout-andaccess/> (дата звернення 19.09.2024)
63. Travel and tourism in Europe. URL: <https://www.statista.com/statistics/1228395/travel-and-tourism-share-of-gdp-in-the-eu-by-country/> (дата звернення 19.09.2024)
64. UNCTAD. COVID-19 and tourism an update. 2021, UNCTAD. 23 p.
65. UNCTAD. COVID-19 and Tourism: Assessing the Economic Consequences. United Nations Conference on Trade and Development, Geneva. 2020.

- 66.UNWTO Statistics. URL: <https://www.unwto.org/statistics> (дата звернення 19.09.2024)
- 67.UNWTO. Secretary-General’s Policy Brief on Tourism and COVID-19. Tourism and COVID-19 – unprecedented economic impacts. 2021. URL: <https://www.unwto.org/tourism-and-covid-19-unprecedented-economic-impacts> (дата звернення 19.09.2024)
- 68.UNWTO. Tourist Numbers Down 83% But Confidence Slowly Rising. 2021. URL: <https://www.unwto.org/news/tourist-numbers-down-83-but-confidence-slowly-rising> (дата звернення 19.09.2024)
- 69.UNWTO. World Tourism Barometer. 2021. URL: <https://www.unwto.org/unwtoworld-tourism-barometer-data> (дата звернення 19.09.2024)
- 70.Wut T.M., Xu J., Wong S.-M. Crisis management research (1985–2020) in the hospitality and tourism industry: a review and research agenda. *Tour. Manag.*, 2021, 85
- 71.Kyrychenko O. Analysis of the impact of covid-19 and the russian-ukrainian war on the development of international tourism in germany. 2024. P. 196-201. URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/469/451>